

Medlemmene i kontrollutvalget i Storfjord kommune
Ordføreren
Kommunedirektøren
KomRev NORD v/oppdragsansvarlige revisorer

Deres ref.:
Vår ref.: 18/23/425.5.1AH

Saksbeh.: Audun Haugan
E-postadr.: audun@k-sek.no

Telefon: 91 69 18 42
Dato: 24.11.2023

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET I STORFJORD KOMMUNE

Det innkalles til møte i kontrollutvalget.

Møtested: Rådhuset, møterom «Otertind»
Møtedato: Tirsdag 5. desember 2023
Tid: Kl 09.00

Vedlagt følger saksliste og saksdokumenter.

Det vil bli holdt en kort opplæring om kontrollutvalgets ansvar og oppgaver før selve møtet tar til. Varigheten av opplæringsdelen vil være om lag 1 ½ time. Kommunedirektøren inviteres til å delta på opplæringsdelen.

Dersom du ikke har anledning å møte må du gi snarlig beskjed til sekretariatet slik at varamedlemmer kan innkalles.

Enkelte saker kan bli ført for lukkede dører, jf. kommunelovens § 11-5.

Med hilsen

Malvin Nygård (s)
kontrollutvalgsleder

Audun Haugan
seniorrådgiver

SAKLISTE

Utvalg: Kontrollutvalget i Storfjord kommune
Møtedato: Tirsdag 5. desember 2023
Tid: Kl. 09.00
Møtested: Rådhuset, møterom «Otertind»

Det vil bli holdt en kort opplæring om kontrollutvalgets ansvar og oppgaver før selve møtet tar til. Varigheten av opplæringsdelen vil være om lag 1 ½ time.

Saknr	Tittel	Unnt. off
24/2023	Godkjenning av protokollen fra møte 18.09.2023	
25/2023	Eierskapskontroll i Nordkalottsentret AS – rapport	
26/2023	Rapportering fra revisor - plan for revisjon av regnskapene for 2023 (revisjonsstrategi)	
27/2023	Rapportering fra revisor - forenklet etterlevelseskontroll for 2023 – risiko- og vesentlighetsvurdering	
28/2023	Kontrollutvalgets møteplan for 2024	
29/2023	Referatsaker	
30/2023	Drøftingssaker (eventuelt)	

Utvalg: Kontrollutvalget i Storfjord kommune	Saksnummer: 24/2023	Møtedato: 18.09.2023	Saksbehandler: Audun Haugan
---	-------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------

GODKJENNING AV PROTOKOLLEN FRA MØTET 18.09.2023

Innstilling til vedtak:

Protokollen fra møtet 18.09.2023 godkjennes.

Saken gjelder:

Vedlegg til saken:

A: Trykte vedlegg:
Protokoll fra møtet 18.09.2023

B: Referanse:

Saksutredning:

Protokollen fra møtet 18.09.2023 gjennomgås og godkjennes.

Tromsø, den 23. november 2023

Audun Haugan
seniorrådgiver

MØTEPROTOKOLL

Kontrollutvalget

Møtested: Møterom Otertind, Rådhuset
Møtedato: Mandag 18. september 2023
Varighet: 09.00 – 10.10

Møteleder: Malvin Nygård
Sekretær: Audun Haugan

Faste medlemmer

Malvin Nygård – leder
Nils Petter Beck- nestleder
Anne Dalheim
Hege Fagerhaug
Jack Årland

Varamedlemmer

Aina Johansen (for TPL)
Stig Tore Heiskel (for TPL)
Randi Heiskel (for TPL)
Torgeir Lilleng (for TPL)
Viktoria Nilsen (for H/AP)
Jan Arild Larsen (for H/AP)
Gunhild Johansen (for H/AP)
Ture Nilsen (for H/AP)

Fra utvalget møtte:

Malvin Nygård	Fast medlem
Jack Årland	Fast medlem
Anne Dalheim	Fast medlem
Hege Fagerhaug	Fast medlem
Viktoria Nilsen	Varamedlem

Forfall:

Nils Petter Beck	Fast medlem
------------------	-------------

Fra administrasjonen møtte:

Kommunedirektør Maria Figenschau t.o.m sak 21/2023.

Fra politisk ledelse møtte:

Ordfører Geir Varvik t.o.m sak 21/2023.

Fra KomRev NORD IKS møtte:

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Doris Gressmyr via Teams på sak 20/2023.

Fra K-Sekretariatet IKS møte:

Seniorrådgiver Audun Haugan.

Merknader til innkalling og sakliste:

Det framkom ingen merknader til innkalling og sakliste.

Behandlede saker:

Saknr	Tittel	Unnt. off
16/2023	Godkjenning av protokollen fra møte 24.05.2023	
17/2023	Uavhengighetserklæring – oppdragsansvarlig regnskapsrevisor	
18/2023	Uavhengighetserklæringer oppdragsansvarlig forvaltningsrevisorer	
19/2023	Budsjett for kontroll og tilsyn 2024	
20/2023	Forenklet etterlevelseskontroll for 2022	
21/2023	Orienteringer fra kommunedirektøren om byggeprosjekter - oppfølging	
22/2023	Referatsaker	
23/2023	Drøftingssaker (eventuelt)	

Sak 16/2023**GODKJENNING AV PROTOKOLLEN FRA MØTE 24.05.2023****Innstilling til vedtak:**

Protokollen fra møte 24.05.2023 godkjennes.

Behandling:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Protokollen fra møte 24.05.2023 godkjennes.

Sak 17/2023**UAVHENGIGHETSERKLÆRING – OPPDRAGSANSVARLIG
REGNSKAPSREVISOR****Innstilling til vedtak:**

Kontrollutvalget tar oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Doris Gressmyrs vurdering av egen uavhengighet til etterretning.

Behandling:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Doris Gressmyrs vurdering av egen uavhengighet til etterretning.

Sak 18/2023**UAVHENGIGHETSERKLÆRINGER OPPDRAGSANSVARLIGE
FORVALTNINGSREVISORER****Innstilling til vedtak:**

Kontrollutvalget tar oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Margrete Mjølhus Kleivens og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Knut Teppan Viks vurdering av egen uavhengighet til orientering.

Behandling:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Margrete Mjølhus Kleivens og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Knut Teppan Viks vurdering av egen uavhengighet til orientering.

Sak 19/2023

BUDSJETT FOR KONTROLL OG TILSYN 2024

Innstilling til vedtak:

1. Budsjettramme for kontroll og tilsyn for 2024 vedtas med netto driftsutgifter på til sammen kr. 730.530,- før lønns- og prisjusteringer for kontrollutvalgets egen virksomhet og eventuelle andre politiske vedtak.
2. Kontrollutvalgets forslag til budsjettramme for kontroll og tilsyn bes innarbeidet i og skal følge formannskapetets samlede budsjettinnstilling til kommunestyret.
3. Kontrollutvalget viser til kontrollutvalgsforskriftens § 2 samt kommentarer i Kontrollutvalgsboken fra Kommunal- og regionaldepartementet, 3. utgave, for behandling av kontrollutvalgets budsjettforslag. Utvalget forutsetter at behandlingen skjer som beskrevet her.

Behandling:

Leder tok opp at det var anvendt feil beløp i innstillingens punkt 1 og det måtte rettes fra kroner 730 530,- til kroner 799 530,-

Det fremkom slikt felles forslag til vedtak:

*Beløp i innstillingens punkt 1 rettes fra kroner 730 530,- til kroner 799 530,-.
For øvrig som i innstillingen.*

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Budsjettramme for kontroll og tilsyn for 2024 vedtas med netto driftsutgifter på til sammen kr. 799.530,- før lønns- og prisjusteringer for kontrollutvalgets egen virksomhet og eventuelle andre politiske vedtak.
2. Kontrollutvalgets forslag til budsjettramme for kontroll og tilsyn bes innarbeidet i og skal følge formannskapetets samlede budsjettinnstilling til kommunestyret.
3. Kontrollutvalget viser til kontrollutvalgsforskriftens § 2 samt kommentarer i Kontrollutvalgsboken fra Kommunal- og regionaldepartementet, 3. utgave, for

behandling av kontrollutvalgets budsjettforslag. Utvalget forutsetter at behandlingen skjer som beskrevet her.

Utskrift av vedtak sendt 28.09.2023 til:

- *kommunedirektøren*

Sak 20/2023

FORENKLET ETTERLEVELSESKONTROLL FOR 2022

Innstilling til vedtak:

Revisors attestasjonsuttalelse etter forenklet etterlevelseskontroll for 2022 tas til orientering.

Behandling:

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor redegjorde for kontrollen for 2022 og svarte på spørsmål.

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Revisors attestasjonsuttalelse etter forenklet etterlevelseskontroll for 2022 tas til orientering.

Sak 21/2023

ORIENTERINGER FRA KOMMUNEDIREKTØREN

Innstilling til vedtak:

Saken fremmes med åpen innstilling.

Behandling:

Kommunedirektøren orienterte om de tre sakene gjengitt i saksfremlegget, som var:

- opparbeidingen og overtakelsen av Kitdalsveien,
- pumpestasjon til Olderelv Camping og
- ferdigstillelse av kirkegården i Skibotn

Ved orienteringen om Kitdalsvegen ble det for åpne dører drøftet om møtet skulle lukkes.

Beslutning om lukket møte:

I medhold av kommuneloven § 11-5 - 1. og 2. ledd - ble det besluttet at denne del av saken skulle behandles for lukkede dører.

Beslutningen var enstemmig.

Det fremkom slikt felles forslag om vedtak:

Kommunedirektørens redegjørelse tas til orientering.

Forslaget enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kommunedirektørens redegjørelse tas til orientering.

Sak 22/2023

REFERATSAKER

Innstilling til vedtak:

Saken tas til orientering.

Behandling:

Referert:

A. OPPSUMMERING AV ÅRSREGNSKAPET 2022

- Oppsummeringsbrev fra KomRev Nord IKS av 15.08.2023
- Svar fra Storfjord kommune på oppsummeringsbrev av 05.09.2023

B. PROTOKOLL FRA REPRESENTANTSKAPSMØTE K-SEKRETARIATET IKS

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Saken tas til orientering.

Sak 23/2023

DRØFTINGSSAKER (EVENTUELT)

Innstilling til vedtak:

Saken fremmes med åpen innstilling.

Behandling:

Intet til behandling.

Utvalg: Kontrollutvalget i Storfjord kommune	Saksnummer: 25/2023	Møtedato: 05.12.2023	Saksbehandler: Audun Haugan
---	-------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------

EIERSKAPSKONTROLL I NORDKALOTTSENTERET AS – RAPPORT

Innstilling til vedtak:

Kontrollutvalget råar kommunestyret til å treffe følgende vedtak:

1. Kommunestyret viser til rapport fra KomRev Nord IKS datert 20.11.2023 fra gjennomført eierskapskontroll i Nordkalottsentret AS.
2. Kommunestyret registrerer at det er funnet at kommunen bare til dels følger krav og anbefalinger for eierskapet i selskapet og at det er et klart rom for forbedringer.
3. Kontrollutvalget ber kommunedirektøren om å utarbeide forslag til eierskapsmelding, som fremlegges kommunestyret til vedtakelse, jf. kommuneloven § 26-1.
4. Kommunestyret ber eierrepresentanten følge opp revisors øvrige anbefalinger, som er å:
 - Utarbeide en årlig rapport om tilstanden i selskapet for kommunestyret.
 - Bringe selskapets vedtekter i tråd med aksjelovens minstekrav og KS sine anbefalinger.
 - Vurdere behovet for at selskapet etablerer egne etiske retningslinjer.
 - Jevnlig revidere selskapets vedtekter og evt. andre styringsdokumenter som utarbeides.
 - Anbefale selskapets styre jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiers formål med selskapet.
 - Vurdere tiltak for å styrke rekrutteringen av styremedlemmer til selskapet.
5. Kommunestyret ber eierrepresentanten gi tilbakemelding til kontrollutvalget om hvilke tiltak som er iverksatt, jf. vedtakets punkt 4. Frist for slik tilbakemelding settes til 1. mars 2024.

Saken gjelder:

Behandling av rapport fra eierskapskontroll.

Vedlegg til saken:

A: Trykte vedlegg:
- Rapport fra KomRev Nord IKS datert 20.11.2023

B: Referanser:
- Kontrollutvalgssak 36/2022 m.fl.

Saksfremlegg

1. BAKGRUNN

Nordkalottsentret AS eies fullt ut av Storfjord kommune og har som vedtektsfestet formål å være «en utviklingsaktør i forhold til grenseoverskridende tjenester og næringsvirksomhet, informasjonsarbeid og reiselivsutvikling, samt stå for bygging og drift av næringsbygg». Selskapet eier et bygg i Skibotn sentrum og leier ut lokaler i dette til flere aktører. Selskapets driftsinntekter består hovedsakelig av leieinntekter knyttet til nevnte utleievirksomhet.

Kontrollutvalget bestilte i sak 26/2022 en eierskapskontroll i Nordkalottsentret. Eierskapskontrollen er bestilt for å kontrollere om eierskap og styring av selskapet skjer i samsvar med de gjeldende regler og anbefalinger.

Spørsmålene som skulle besvares i prosjektet var som følger:

- 1) *Fører Storfjord kommune kontroll med sine eierinteresser i Nordkalottsentret AS?*
- 2) *Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse?*

KomRev Nord IKS har nå levert sin rapport etter eierskapskontrollen, se vedlegg.

2. RAPPORTENS FUNN

Revisor har foretatt en systematisk gjennomgang av de regler, føringer og anbefalinger som gjelder for god eierstyring og har foretatt en vurdering av eierutøvelsen i forhold til disse. Sekretariatet viser generelt til rapporten for de nærmere vurderingene som er gjort.

2.1 Fører Storfjord kommune kontroll med sine eierinteresser i Nordkalottsentret AS?

Revisors samlede konklusjon er at Storfjord kommune bare *til dels* fører kontroll med sine eierinteresser i Nordkalottsentret AS.

Revisor skriver om grunnlaget for sin konklusjon:

Det fremgår av funnene som presenteres i denne rapporten at Storfjord kommune – primært ved ordfører – holder løpende dialog med selskapet v/ styreleder. Revisor anser at denne dialogen nok i praksis sikrer en viss grad av oppfølging av kommunens eierskap. I vår vurdering har vi imidlertid lagt vekt på at kommunen etter det opplyste ikke har utarbeidet eierskapsmelding som inneholder styringssignaler til selskaper kommunen har eierposisjoner i, herunder Nordkalottsentret AS. Dette er brudd på lovkrav. Hva angår mer spesifikke styringsdokumenter for selskapet, består dette kun i selskapets vedtekter, som er mangelfulle og ikke har vært gjenstand for revisjon etter vedtakelsen i 2015. Kommunen har videre ikke sørget for selskapets styre har utarbeidet og jevnlig revidert etiske retningslinjer. Etter det opplyste er det ikke etablert faste rutiner for rapportering vedørende selskapet til kommunestyret, slik KS anbefaler. Kommunen har latt seg representere av sentral folkevalgt i selskapets generalforsamlinger, og det opplyses altså at det er tett og løpende dialog mellom styreleder og ordfører.

2) *Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse?*

2.2 Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse?

Revisors hovedkonklusjon er at Storfjord kommunes eierinteresser bare *til dels* utøves i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse.

Revisor skriver om sine vurderinger:

Revisor har lagt vekt på at selskapets vedtekter ikke oppfyller aksjelovens minstekrav og heller ikke KS sin anbefaling om å vedtektsfeste bruk av valgkomité ved styreutnevnelser. Videre har vi vektlagt at Storfjord kommune ikke har eierskapsmelding som tilfredsstillende kommunelovens krav, og at selskapets vedtekter, som eneste styringsdokument, ikke er oppdatert. Revisor har også sett hen til at KS-anbefalinger til kommunen som eier ikke er fulgt, herunder om utarbeidelse av etiske retningslinjer. Det gjelder enkelte av vurderingskriteriene revisor legger til grunn i denne rapporten, at vi ikke har blitt forelagt dokumentasjon som muliggjør vurderinger av disse.

Hva angår selskapsledelsen - sett som en form for utøvelse eller realisering av kommunens eierinteresser – har revisor ikke gjort undersøkelser som er egnet til å avdekke om det er forhold ved denne som er lovstridig. Det ligger ikke innenfor rammene av en eierskapskontroll å vurdere den faglige kvaliteten i styrets arbeid. Revisor vil imidlertid bemerke at KS sine anbefalinger til selskapets styre om å utarbeide rutiner for å sikre nødvendige kompetanse i styret og for vurdering og håndtering av habilitet, ikke er fulgt. For øvrig vil revisor bemerke at selskapet fremstår som «underregulert» i den forstand at det verken foreligger eierskapsmelding med styringssignaler, årsbudsjett, styreinstruks, egne etiske retningslinjer for selskapets virksomhet eller oppdaterte selskapsvedtekter.

3. REVISORS ANBEFALING

Revisor har på bakgrunn av de funn som er gjort anbefalt Storfjord kommune å:

- Utarbeide eierskapsmelding i tråd med kommunelovens krav
- Utarbeide en årlig rapport om tilstanden i selskapet for kommunestyret
- Bringe selskapets vedtekter i tråd med aksjelovens minstekrav og KS sine anbefalinger
- Vurdere behovet for at selskapet etablerer egne etiske retningslinjer
- Jevnlige revidere selskapets vedtekter og evt. andre styringsdokumenter som utarbeides
- Anbefale selskapets styre jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiers formål med selskapet
- Vurdere tiltak for å styrke rekrutteringen av styremedlemmer til selskapet

4. UTTALELSE TIL RAPPORTEN

I brev fra revisor sendt per e-post den 7. november 2023 ble Nordkalottsentret AS v/styreleder og Storfjord kommune v/ordfører invitert til å avgi eventuell uttalelse til revisors rapport. I e-post av 17. november opplyste ordfører at både kommunen og selskapet tar rapporten til etterretning.

5. SEKRETARIATETS VURDERING

Rapporten er god og besvarer den bestilling som ble gjort av kontrollutvalget.

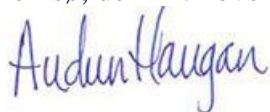
Rapporten viser at det er et til dels betydelig forbedringspotensial i forhold til kommunens eierstyring av selskapet. Særlig fremtrer mangelen på eierskapsmelding med føringer for eierskapet som sentralt og manglende rapportering til kommunestyret om tilstanden.

Det er en god dialog mellom ordfører og styreleder om selskapet, men rapporten viser at selskapet fremtrer «underregulert» i den forstand at det verken foreligger eierskapsmelding med styringssignaler, årsbudsjett, styreinstruks, egne etiske retningslinjer for selskapets virksomhet eller oppdaterte selskapsvedtekter.

De funn som er gjort må rapporteres videre til kommunestyret med forslag om at revisors anbefalinger følges opp.

Sekretariatets forslag til vedtak er utformet i samsvar med dette.

Tromsø, den 24. november 2023

Audun Haugan
seniorrådgiver

EIERSKAPSKONTROLL

a

Nordkalottsenteret AS

Rapport

Storfjord kommune
Omasvuona suohkan
Omasvuonon kunta

Rapport 2023

Forord

På grunnlag av bestilling fra kontrollutvalget i Storfjord kommune har KomRev NORD gjennomført en eierskapskontroll i Nordkalottsentret AS. Kontrollutvalgets plikt til å påse at eierskapskontroll gjennomføres, følger av lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 23-2 bokstav d. En eierskapskontroll er en kontroll av hvorvidt den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring, jf. § 23-4.

Før igangsetting av eierskapskontrollen har revisjonen vurdert egen uavhengighet overfor Storfjord kommune og Nordkalottsentret AS, jf. kommuneloven § 24-4 og revisjonsforskriften §§ 16-19. Vi kjenner ikke til forhold som er egnet til å svekke tilliten til vår uavhengighet og objektivitet.

Vi takker Storfjord kommune og Nordkalottsentret AS for samarbeidet i gjennomføring av eierskapskontrollen.

Tromsø, 20.11.2023

Knut Teppan Vik

*Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor,
ansvarlig for kvalitetssikring*

Ida Lejon

Prosjektleder, forvaltningsrevisor

SAMMENDRAG

KomRev NORD har etter bestilling fra kontrollutvalget i Storfjord kommune gjennomført en eierskapskontroll knyttet til *Nordkalottsentret AS*, hvor Storfjord kommune er eneste aksjonær.

Nordkalottsentret AS har som *vedtektsfestet formål* å være «en utviklingsaktør i forhold til grenseoverskridende tjenester og næringsvirksomhet, informasjonsarbeid og reiselivsutvikling, samt stå for bygging og drift av næringsbygg». Selskapet eier et bygg i Skibotn sentrum og leier ut lokaler i dette til flere aktører. Selskapets driftsinntekter består hovedsakelig av leieinntekter knyttet til nevnte utleievirksomhet.

Formålet med en eierskapskontroll er å kontrollere at, eller undersøke om, de som utøver kommunens eierinteresser i det aktuelle selskapet, gjør dette i samsvar med nasjonalt regelverk, kommunestyrets vedtak og forutsetninger samt anerkjente prinsipper for eierstyring. Kontrollutvalgets formål med denne eierskapskontrollen er å bidra til å sikre at Storfjord kommunes eierskap til Nordkalottsentret AS ivaretas på en forsvarlig måte og legger til rette for at målsetningene med etableringen av selskapet følges opp.

Følgende *problemstillinger* har vært lagt til grunn for eierskapskontrollen:

1. *Fører Storfjord kommune kontroll med sine eierinteresser i Nordkalottsentret AS?*
2. *Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse?*

Revisors funn og vurderinger gir grunnlag for å *konkludere* med at Storfjord kommune *til dels* fører kontroll med sine eierinteresser i Nordkalottsentret AS. Det fremgår av funnene som presenteres i denne rapporten, at Storfjord kommune – primært ved ordfører – holder løpende dialog med selskapet v/ styreleder. Revisor anser at denne dialogen nok i praksis sikrer en viss grad av oppfølging av kommunens eierskap. I vår vurdering har vi imidlertid lagt vekt på at kommunen etter det opplyste ikke har utarbeidet eierskapsmelding som inneholder styringssignaler til selskaper kommunen har eierposisjoner i, herunder Nordkalottsentret AS. Dette er brudd på lovkrav. Hva angår mer spesifikke styringsdokumenter for selskapet, består dette kun i selskapets vedtekter, som er mangelfulle og ikke har vært gjenstand for revisjon etter vedtakelsen i 2015. Kommunen har videre ikke sørget for at selskapets styre har utarbeidet og jevnlig revidert etiske retningslinjer. Etter det opplyste er det ikke etablert faste rutiner for rapportering vedørende selskapet til kommunestyret, slik KS anbefaler. Kommunen har latt seg representere av sentral folkevalgt i selskapets generalforsamlinger, og det opplyses altså at det er tett og løpende dialog mellom styreleder og ordfører.

Når det gjelder utøvelsen av Storfjord kommunes eierinteresser vurdert opp mot kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse, er det revisors konklusjon at kommunens eierutøvelse *til dels* samsvarer med disse. Revisor har lagt vekt på at selskapets vedtekter ikke oppfyller aksjelovens minstekrav og heller ikke KS sin anbefaling om å vedtektsfeste bruk av valgkomité ved styreutnevnelser. Videre har vi vektlagt at Storfjord kommune ikke har eierskapsmelding som tilfredsstillende kommunelovens krav, og at selskapets vedtekter, som eneste styringsdokument, ikke er oppdatert. Revisor har også sett hen til at KS-anbefalinger til kommunen som eier ikke er fulgt, herunder om utarbeidelse av etiske retningslinjer. Det gjelder enkelte av vurderingskriteriene revisor legger til grunn i denne rapporten, at vi ikke har blitt forelagt dokumentasjon som muliggjør vurderinger av disse.

Hva angår selskapsledelsen - sett som en form for utøvelse eller realisering av kommunens eierinteresser – har revisor ikke gjort undersøkelser som er egnet til å avdekke om det er forhold ved denne som er lovstridig. Det ligger ikke innenfor rammene av en eierskapskontroll å vurdere den faglige kvaliteten i styrets arbeid. Revisor vil imidlertid bemerke at KS sine anbefalinger til selskapets styre om å utarbeide rutiner for å sikre nødvendige kompetanse i styret og for vurdering og håndtering av habilitet, ikke er fulgt. For øvrig vil revisor bemerke at selskapet fremstår som «underregulert» i den forstand at det verken foreligger eierskapsmelding med styringssignaler, årsbudsjett, styreinstruks, egne etiske retningslinjer for selskapets virksomhet eller oppdaterte selskapsvedtekter.

På bakgrunn av våre funn og vurderinger *anbefaler* vi Storfjord kommune å:

- Utarbeide eierskapsmelding i tråd med kommunelovens krav
- Utarbeide en årlig rapport om tilstanden i selskapet for kommunestyret
- Bringe selskapets vedtekter i tråd med aksjelovens minstekrav og KS sine anbefalinger
- Vurdere behovet for at selskapet etablerer egne etiske retningslinjer
- Jevnlig revidere selskapets vedtekter og evt. andre styringsdokumenter som utarbeides
- Anbefale selskapets styre jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiers formål med selskapet
- Vurdere tiltak for å styrke rekrutteringen av styremedlemmer til selskapet

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	1	
1	INNLEDNING OG SELSKAPSINFORMASJON	2
1.1	Bakgrunn og bestilling	2
1.2	Selskapsinformasjon.....	2
2	PROBLEMSTILLINGER, VURDERINGSKRITERIER OG METODE	5
2.1	Problemstillinger	5
2.2	Kriterier	5
2.3	Metode.....	6
3	EIERSTYRINGEN AV NORDKALOTTSENTERET AS	8
3.0	Innledning.....	8
3.1	Selskapsform og eierrepresentanter.....	8
3.2	Styringsdokumenter.....	11
3.3	Eierorganet og styringsdialog.....	14
3.4	Kommunens eierskapsutøvelse overfor selskapets styre.....	18
4	SELSKAPSSTYRINGEN	22
5	ANDRE FORHOLD	23
6	OPPSUMMERING OG KONKLUSJON	25
7	UTTALELSE TIL RAPPORTEN	26
8	ANBEFALINGER	27
9	REFERANSER	28

1 INNLEDNING OG SELSKAPSFORMLASJON

1.1 Bakgrunn og bestilling

Kontrollutvalget i Storfjord kommune vedtok i sak 26/2022, i møte den 31.10.2022, å bestille eierskapskontroll i selskapet Nordkalottsentret AS. I sak 35/2022, i møte den 23.11.2022, godkjente kontrollutvalget overordnet prosjektskisse for eierskapskontrollen av 11.11.2022 utarbeidet av KomRev NORD.

Formålet med en eierskapskontroll er å kontrollere at, eller undersøke om, de som utøver kommunens eierinteresser i det aktuelle selskapet, gjør dette i samsvar med nasjonalt regelverk, kommunestyrets vedtak og forutsetninger samt anerkjente prinsipper for eierstyring. Kontrollutvalgets formål med denne eierskapskontrollen er å bidra til å sikre at Storfjord kommunes eierskap til Nordkalottsentret AS ivaretas på en forsvarlig måte og legger til rette for at målsetningene med etableringen av selskapet følges opp.

1.2 Selskapsinformasjon

Aksjeselskapet Nordkalottsentret AS ble stiftet den 15. oktober 2015. Revisor oppfatter at det over lengre tid hadde vært en politisk målsetning i kommunen å etablere Nordkalottsentret, og at kommunen noen år i forveien kjøpte et næringsbygg i den hensikt å skaffe lokaler til formålet. Det vedtektsfestede formålet med selskapet er å være «en utviklingsaktør i forhold til grenseoverskridende tjenester og næringsvirksomhet, informasjonsarbeid og reiselivsutvikling, samt stå for bygging og drift av næringsbygg.»¹ Selskapets næringskode er 70.220 *Bedriftsrådgivning og annen administrativ rådgivning.*²

Storfjord kommune eier alle aksjene i selskapet. Selskapets forretningsadresse er Johan Beck-veien 23, 9143 Skibotn. Daglig leder og styreleder er Odd Geir Fagerli. Han ble enstemmig valgt som ny styreleder på ekstraordinær generalforsamling i selskapet i januar 2021. Høsten 2022 trakk to styremedlemmer seg fra styret. Styreleder har opplyst at det etter dette tidspunktet ikke har vært andre styremedlemmer enn han, da rekruttering til styret har vært utfordrende. I e-post til revisor har ordfører bekreftet at det har vært vanskelig å finne noen som ønsker å sitte i selskapets styre. I referat fra ekstraordinær generalforsamling 21.11.2022 fremgår det at eier av selskapet tok til etterretning og aksepterte at ovennevnte styremedlemmer trakk seg, at det ikke hadde lyktes å finne nye medlemmer til styret, og at styret derfor inntil videre kun ville bestå av styreleder. Styret har ikke varamedlemmer.

Vedtatt årlig godtgjørelse har i utgangspunktet vært kr 12 000 til styreleder og kr 3000 til styremedlemmer. Ifølge styreleder ble imidlertid slik godtgjørelse verken utbetalt i 2021 eller 2022 på grunn av dårlig økonomi i selskapet. I egenerklærings skjema datert 20. februar 2023 oppga han at godtgjørelse ville utbetales dette året dersom økonomien i selskapet tillot det. I e-post fra regnskapsfører til styreleder av 19. september 2023 fremgår det at styrehonorar for 2021 og 2022 ble utbetalt i juli 2023 i henhold til vedlagte e-poster fra styreleder.³ Av protokoll fra generalforsamling 18. juni 2023 fremgår det at det ble enstemmig vedtatt godtgjørelse på kr. 14 000 til styreleder og kr 4000 til styremedlemmer.

¹ Jf. punkt 3 «Selskapets virksomhet» i vedtektene.

² Virksomhetsopplysningen er hentet fra Brønnøysundregistrene (brreg.no).

³ Iht. e-poster fra styreleder skulle det for 2021-2022 utbetales kr 24 000 til han og kr 5000 til hvert av styremedlemmene (frem til august 2022).

Det er ingen ansatte i selskapet.

Selskapets er etter det opplyste ikke revisjonspliktig og har ikke revisor.⁴ Selskapet har heller ikke plikt til å utarbeide årsberetning.⁵ Regnskapsfører er Dm Consult AS. Ifølge styreleder er selskapet ansvarlig for et lån fra Storfjord kommune på kr 799 938. Styreleder har for øvrig opplyst at selskapets bygningsmasse er forsikret gjennom Gjensidige. Det er pr. dags dato ikke tegnet styreansvarsforsikring. Det er imidlertid bedt om tilbud på dette fra Sødeberg og Partners.

Nordkalottsentret AS ligger sentralt plassert i Skibotn sentrum. Styreleder har opplyst at bygningsmassen som selskapet eier, består av ett bygg. Aktører som leier lokaler i bygget som selskapet eier, er Grensetjenesten Sverige-Finland-Norge, Storfjord språksenter, Visit Lyngenfjord og Arktos bistro.⁶ Ordfører har opplyst at alle kontorer i bygget per i dag er leid ut. Revisor har forstått det slik at aktuell eiendom i 2015 ble taksert til 3 600 000 og at den delvis ble benyttet som tinginnskudd for å opprette aksjekapital ved etableringen av selskapet Nordkalottsentret AS. Det følger av oversendt formannskapsvedtak (sak 60/15) at aksjekapital skulle settes til 50 % av takst, og i oversendt balanserapport for 2022 er aksjekapital angitt å være kr 1 800 000.

Av tilsendt resultatrapport for 2022 fremgår det at selskapets driftsinntekter i all hovedsak består av leieinntekter knyttet til fast eiendom. Videre fremgår det av nevnte resultatrapport at selskapets driftsutgifter er knyttet til reparasjon og vedlikehold av bygninger, diverse kostnader knyttet til lokaler (herunder renovasjon, vann, avløp, lys/varme og renhold), leie av datasystemer, honorar til regnskapsfører, forsikringspremie samt bank og kortgebyr. Styreleder har opplyst at leieavtaler er en sentral faktor for selskapets forutsetninger for videre drift.

Av resultatrapporten for 2022 ser vi at selskapet har økte leieinntekter knyttet til fast eiendom sammenlignet med forutgående år. Leieinntektene økte fra kr 209 500 i 2021 til kr 334 534 i 2022. Selskapet mottok imidlertid et offentlig tilskudd for tilvirkede/solgt varer på kr 72 091 i 2021, som ikke ble mottatt i 2022. Av resultatrapporten fremgår det videre en nokså markant økning i utgiftene til reparasjon og vedlikehold av bygninger; fra kr 5 884 i 2021 til kr 387 915 i 2022. Vi ser også at selskapet ikke har noen avskrivninger på bygninger eller inventar i 2022, mens summen på slike avskrivninger i 2021 var på nesten kr 86 917. I 2021 hadde selskapet personalkostnader (etterbetalt lønn, feriepenger og bilgodtgjørelse), på 10 029 kr, mens selskapet i 2022 ikke hadde noen personalkostnader.

I tabellen nedenfor viser vi en oversikt over selskapets driftsresultat, egenkapital og gjeld, slik det fremgår av årsregnskapene for 2020, 2021 og 2022.⁷

⁴ Styreleder har opplyst dette. Også revisor legger til grunn at Nordkalottsentret AS ikke er revisjonspliktig. Lovgivningen åpner for at generalforsamlingen kan beslutte å unnlate revisjon av årsregnskap dersom driftsinntekter og balansesum er mindre enn terskelverdier fastsatt i forskrift og gjennomsnittlig antall ansatte ikke overstiger ti årsverk, jf. revisorloven § 2-1, jf. aksjeloven § 7-6, jf. forskrift om terskelverdier for beslutning om å unnlate revisjon etter aksjeloven § 7-6. Nordkalottsentret AS oppfylder nevnte vilkår for unntak fra revisjon.

⁵ Regnskapsfører for selskapet har opplyst dette. Det følger av regnskapsloven § 3-2 annet ledd at plikten til å utarbeide årsberetning ikke gjelder for små foretak, jf. § 1-6. Revisor legger til grunn at Nordkalottsentret AS faller inn under denne definisjonen.

⁶ Informasjonen er hentet fra Storfjord kommunes nettsider

⁷ Tallene er hentet fra proff.no.

Tabell 1: Utdrag fra årsregnskapene fra 2020,2021 og 2022.

År	Driftsinntekter	Driftskostnader	Driftsresultat	Årsresultat	Sum egenkapital	Sum gjeld
2022	366 000	443 000	- 77 000	- 71 000	2 502 000	930 000
2021	285 000	339 000	- 54 000	- 51 000	2 573 000	845 000
2020	230 000	424 000	- 194 000	- 191 000	2 624 000	824 000

Driftsresultatet i resultatrapport for 2022 samsvarer ikke med tall i tabell 1 ovenfor som er hentet fra proff.no. Revisor har etterspurt, men ikke fått svar på, hva som er det reelle her.

2 PROBLEMSTILLINGER, VURDERINGSKRITERIER OG METODE

2.1 Problemstillinger

På bakgrunn av kontrollutvalgets vedtak og bestilling, har vi tatt utgangspunkt i følgende problemstillinger for denne eierskapskontrollen:

3. Fører Storfjord kommune kontroll med sine eierinteresser i Nordkalottsentret AS?
4. Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse?

2.2 Kriterier

Når kommunen har virksomhet utenfor egen organisasjon, gjelder ikke de styringssystemene som normalt gjelder for kommunens virksomhet etter lov om kommuner og fylkeskommuner. Styringen av virksomheten må følge de regler som gjelder for den aktuelle organisasjons-/selskapsformen. Den styringen som gjøres i selskapet av styret og administrerende direktør eller daglig leder, kalles *selskapsstyring*.

Eierstyringen skjer gjennom generalforsamlingen der aksjeeierne utøver den øverste myndigheten i selskapet, jf. aksjeloven § 5-1. På generalforsamlingen har aksjeeier(ne) stemmerett, mens styremedlemmer og daglig leder har uttalelsesrett, jf. aksjeloven §§ 5-3 og 5-4. Ved bruk av generalforsamlingen som styringskanal kan kommunen (og øvrige eiere) på et overordnet nivå medvirke til å bestemme hvordan styret skal forvalte selskapet.

For å kunne gjøre vurderinger av Storfjord kommunes eierutøvelse i Nordkalottsentret AS, må vi utlede kriterier. Kriteriene skal være en målestokk for revisors vurderinger av kommunens eierskapsutøvelse. Kriteriene utledes fra følgende kilder:

- Lov 13.6.1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven)
- Lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll, utarbeidet av KS (Kommunesektorens organisasjon), 2020
- Vedtekter for Nordkalottsentret AS av 18. juni 2015

I 2004 utga Utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES) en norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse. Den består av 15 anbefalinger med kommentarer. KS har fulgt opp denne og utarbeidet 21 anbefalinger for godt eierskap som er skreddersydd for styring av kommunalt eierskap. Anbefalingene klargjør rollefordelingen mellom eier(e), styre og daglig ledelse utover det som følger av lovgivning. Anbefalingene er ikke rettslig bindende, men de er anerkjente på området for eierstyring.

Eierstyring og selskapsstyring

Problemstillingene ovenfor impliserer at revisor bør undersøke

- a) Storfjord kommunes eierstyring av Nordkalottsentret AS slik denne i praksis utøves
- b) De rutinebeskrivelser og øvrige dokumenter som fastsetter hvordan kommunens eierinteresser i selskapet skal følges opp og evalueres

- c) Hvorvidt Storfjord kommunes eierstyring av Nordkalottsentret AS, slik denne praktiseres jf. pkt. a), og defineres/forstås fra kommunens side, jf. pkt. b), tilfredsstillende de krav og anbefalinger som er gjeldende på området
- d) Hvorvidt selskapet Nordkalottsentret AS kjennetegnes av en selskapsstyring som tilfredsstillende sentrale krav og anbefalinger på området.

Vi har derfor tatt utgangspunkt i et større antall av KS sine 21 anbefalinger for eierstyring og selskapsledelse. Enkelte av disse anbefalingene retter seg mot selskapsstyringen – til forskjell fra eierstyringen – i Nordkalottsentret AS, og denne er daglig leders⁸ og styrets ansvar. Storfjord kommune kan ikke involvere seg direkte i selskapsstyringen. Gjennom generalforsamlingen har likevel kommunen som eier – på et overordnet nivå – mulighet til å medvirke til å bestemme hvordan styret skal forvalte selskapet. Det er også generalforsamlingen som velger styret, jf. aksjeloven § 6-3 første ledd. Det følger av aksjelovens «rollefordeling» mellom et aksjeselskaps styre og generalforsamling, at et aksjeselskaps eiere må kunne anses å ha et indirekte, eller i hvert fall et prinsipielt, ansvar for styrets arbeid. Generalforsamlingen har også en utvilsom sanksjonsmulighet overfor styrets medlemmer, jf. aksjeloven § 6-7 annet ledd. Samtidig er selskapets eiere avhengige av et velfungerende styre for å kunne utøve sin eierstyring på en tilfredsstillende måte. De av KS sine anbefalinger som gjelder selskapsstyringen, og som vi legger til grunn i denne rapporten, må derfor anses relevante for vurderingen av i hvilken grad praktiseringen av kommunens eierstyring tilfredsstillende de gjeldende krav og anbefalinger på området.

2.3 Metode

Eierskapskontrollen er gjennomført i overensstemmelse med *RSK 002 Standard for eierskapskontroll*⁹, kommunelovens regler om gjennomføring av eierskapskontroll, jf. § 23-4, samt forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 10 og 14.

Våre drøftinger av problemstillingene som denne eierskapskontrollen omfatter, bygger på analyse av dokumenter som vi har blitt tilsendt fra Nordkalottsentret AS. Ved oversendelse av oppstartsbrev til kommunen og selskapet sendte vi egenerklæringsskjema både til Storfjord kommunes eierrepresentant(er) i selskapet og til selskapets styre og daglig leder. Samtlige egenerklæringsskjemaer ble underskrevet av styreleder i selskapet, og per e-post opplyste ordfører at styreleder også er selskapets eierrepresentant. Om egen rolle skrev ordfører at han «er generalforsamling». I samme e-post til revisor bekreftet ordfører at han stod inne for de svarene styreleder har gitt i egenerklæringsskjema for eierrepresentant. I tillegg besvarte ordfører oppfølgingsspørsmål fra revisor. Før revisor gjorde vurdering av våre funn i rapporten, oversendte vi videre rapportutkast med faktabeskrivelser og oppfølgingsspørsmål til styreleder og ordfører. Både styreleder og ordfører har på anmodning også oversendt ytterligere dokumentasjon til revisor. Ordfører har videre svart på spørsmål fra revisor per telefon.

Spørsmålene i egenerklæringsskjemaene og oppfølgingsspørsmålene vi har stilt, er rettet inn mot kriteriene vi vurderer eierstyringen og selskapsstyringen av Nordkalottsentret AS opp mot i denne rapporten. I tillegg har vi etterspurt flere dokumenter som vi anser at er sentrale for vurderingene en eierskapskontroll innebærer. Herunder har vi blant annet etterspurt selskapets vedtekter og kommunens eierskapsmelding. Med hensyn til flere av de kriteriene vi har lagt til grunn for vurderingen av eier- og selskapsstyringen av Nordkalottsentret AS, er det sentrale spørsmålet nettopp hva kommunen og selskapet kan dokumentere. For flere av vurderingene revisor gjør i en

⁸ Nordkalottsentret AS har ingen daglig leder utover styreleder.

⁹ Fastsatt av NKRFs styre 12.08.2020 og gjort gjeldende som god kommunal revisjonsskikk for eierskapskontroller med oppstartsbrev sendt etter 30.09.2020

eierskapskontroll, er dermed dokumentasjon å anse som både tilstrekkelige og relevante, og dermed gyldige, data. Vi har ingen indikasjoner på at dokumentene vi har blitt forelagt, inneholder uriktige opplysninger.

3 EIERSTYRINGEN AV NORDKALOTTSENTERET AS

3.0 Innledning

Nedenfor følger våre funn og vurderinger tilknyttet Storfjord kommunes eierstyring overfor selskapet Nordkalottsentret AS. Fremstillingen er delt inn i følgende bolker:

- Selskapsform og eierrepresentanter
- Styringsdokumenter
- Eierorganet og styringsdialog
- Kommunens eierskapsutøvelse overfor selskapets styre.

3.1 Selskapsform og eierrepresentanter

KS-anbefaling nr. 1: Velge selskapsform ut fra formål og behov.

Kommunen eller fylkeskommunen bør som eier sørge for en selskapsform som er tilpasset virksomhetens formål og oppgaver, behovet for eierstyring, hensynet til innsyn, markedsforhold og det aktuelle lovverket.

KS-anbefaling nr. 7: Som hovedregel bør sentrale folkevalgte oppnevnes som representanter i eierorganet.

Avhengig av selskapets formål, anbefales det som hovedregel at kommunestyret eller fylkestinget oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet

Revisors funn

I egenerklæringsskjema fra eierrepresentant for Storfjord kommune opplyses det at virksomheten er organisert som eget selskap (AS) på bakgrunn av kommunestyrets vedtak i sak 9/15 og formannskapetets vedtak i sak 60/15.

I sak 9/15 i møte den 24. februar 2015 traff kommunestyret følgende vedtak:

Det opprettes et heleid kommunalt aksjeselskap med navn «Nordkalottsentret AS»

- a) Formålet med selskapet skal være framleie av lokaler til grenseoverskridende tjenester og næringsvirksomhet, informasjonsarbeid og reiselivsutvikling.*
- b) Eiendommen overdras til selskapet og kjøpesummen inngår som aksjekapital.*
- c) Storfjord formannskap får fullmakt til å fastsette vedtekter for selskapet.*

Kommunens eierrepresentant skriver i egenerklæringsskjema følgende om begrunnelsen for valget av selskapsform:

«Organisasjonsform.

Det vurderes som hensiktsmessig å organisere Nordkalottsentret som et heleid kommunalt aksjeselskap, fordi dagens form som stiftelse er utfordrende i det øyeblikket driften ikke fungerer, eller dersom det er ønskelig å avslutte engasjementet. En kombinasjon av kommunalt eierskap på eiendommen, og en stiftelse som i prinsippet er selveiende, kan være vanskelig å håndtere i gitte situasjoner der ting ikke fungerer godt. Den valgte modellen med styreoppnevning fra flere parter er kostbar ut fra en vurdering av at det i det øyeblikket nøklene til et ferdig bygg overleveres, i stor grad vil være snakk om å administrere leiekontrakter og normal drift. Dersom det i fremtiden skulle

bli ønskelig å vurdere utvidelser eller andre endringer, vil det være en god løsning å sette sammen en passende arbeidsgruppe til formålet. Ved å organisere etableringen som et kommunalt aksjeselskap kan dette registreres i mvaregisteret og på denne måten vil kommunen få refundert den delen av mva.kostnadene som gjelder næringsvirksomhet. Forholdet mellom leieareal til offentlig virksomhet i hht byggetegningene er 85% næring og 15% offentlig, og en vil da få 85% av mva refundert både i tilknytning til etableringen og i den videre driften. Det må for øvrig følges opp at forsikringen av eiendommen gjøres i samsvar med de øvrige forsikringer som kommunen har, slik at det ikke er risiko for tap i forbindelse med skade. For å etablere en enkel og rimelig drift bør det vurderes å oppnevne kommunalt ansatte eller folkevalgte som ikke påfører selskapet unødige kostnader i styret.»

Det ovennevnte er utdrag fra rådmannens saksfremlegg for kommunestyret i sak 9/15, der kommunestyret vedtok opprettelse av Nordkalottsentret AS.

Av egenerklæringsskjema følger det for øvrig at styreleder ikke tror at det etter etablering er gjort noen evaluering knyttet til valg av selskapsform, men at dagens organisering virker hensiktsmessig. Nevnte svar er tiltrådt av ordfører. På spørsmål fra revisor til ordfører om hvorvidt selskapsformen er evaluert i etterkant av etableringen av Nordkalottsentret AS, har han per e-post svart at selskapsformen, slik han kjenner saken, ble valgt etter innspill fra «personer – selskap som jobber med dette.» Videre at kommunestyret måtte innhente råd om dette fra eksterne aktører. Revisor legger til grunn at det under våre undersøkelser ikke har fremkommet informasjon om at selskapsformen er tatt opp til evaluering i tiden etter at selskapet ble opprettet.

Etter det opplyste er selskapets styreleder også kommunens eierrepresentant, men ordfører representerer kommunen på generalforsamlinger.

Revisor har stilt spørsmål til ordfører om eierrepresentant(er) i selskapet er oppnevnt av kommunestyret, og vi har i den forbindelse bedt om eventuell dokumentasjon på oppnevning. Ordfører har per e-post til revisor svart at kommunestyret har overlatt «[o]ppnevning av representanter til kommunalt eide selskaper» til ordfører. Styreleder har i etterkant også oversendt til revisor et vedtak truffet av kommunestyret 3. oktober 2018 der ordfører gis myndighet til å utpeke representanter/inngå styrevervavtaler fra Storfjord kommune til bedriftsstyrer i kommunalt eide selskaper. I det aktuelle vedtaket forutsettes det at styrerepresentanter innsettes på ordinært vis via generalforsamling, med det fremgår ikke av det aktuelle vedtaket at ordfører er oppnevnt til å representere kommunen på generalforsamling.

Revisor har undersøkt delegeringsreglementet for Storfjord kommune som ble vedtatt av kommunestyret 16.6.2022,¹⁰ og av punkt 10.3 i reglementet fremgår det at kommunestyret i medhold av kommuneloven § 6-1 delegerer til ordføreren å avgjøre saker som gjelder «å representere Storfjord kommune ved generalforsamlinger, årsmøter og lignende der det ikke er oppnevnt andre som har fått slik møte- og representasjonsrett og fremme forslag til styrerepresentanter fra kommunen. Ordføreren har rett til å bemyndige andre til å delta.» I delegeringsreglement for Storfjord kommune vedtatt av kommunestyret den 14.12.16 er ordfører delegert samme myndighet i medhold av § 9 nr. 5 i tidligere kommunelov, og revisor har forstått det slik at det var dette reglementet som gjaldt i perioden 2019-2022.

I egenerklæringsskjema fra kommunen står følgende om hvem som er kommunens eierrepresentanter i selskapet: «Odd Geir Fagerli Styreleder og Geir Varvik Generalforsamling». På

¹⁰ Vedtatt i kommunestyret 16.6.2022 (sak 36/22), sist revidert 22.3.2023.

spørsmål per e-post fra revisor om ordfører er kommunens eierrepresentant, har ordfører opplyst at «[o]rdfører er generalforsamling i selskapet» På spørsmål om kommunen anser at styreleder også er eierrepresentant for selskapet, har ordfører i samme e-post svart at «[s]tyreleder er kommunens – eiers representant». Revisor har forstått det slik at vedkommende ikke er folkevalgt, men administrativt ansatt i Storfjord kommune. På spørsmål om hvilke fullmakter eierrepresentant har, herunder ved representasjon på generalforsamlinger, har ordfører svart at «Ordfører er generalforsamling, trenger ingen fullmakt slik jeg ser det». Av oversendte protokoller fra generalforsamlinger avholdt i 2020-2023, står «Storfjord kommune v/Ordføreren» oppført under «2. Følgende aksjonærer var til stede». Revisor har forstått det slik at selskapets styreleder også er kommunens eierrepresentant, men at ordfører representerer kommunen på generalforsamlinger.

Ut fra informasjon innhentet fra ordfører og styreleder, legger revisor til grunn at det ikke er etablert obligatorisk opplæring av og informasjon om eierstyring til folkevalgte eierrepresentanter.

Revisors vurderinger

Revisor oppfatter at bakgrunnen for opprettelsen av selskapet var at kommunen ønsket å bidra med lokaler til grenseoverskridende tjenester og næringsvirksomhet, informasjonsarbeid og reiselivsutvikling. Slik virksomhet ligger ikke innenfor kommunens lovpålagte oppgaver, og innebærer i utgangspunktet eksponering for markedsrisiko. Å skille denne type virksomhet ut fra kommuneorganisasjonen fremstår derfor fornuftig. Revisor oppfatter at Nordkalottsentret til å begynne med tok form av å være en stiftelse. Som påpekt i egenerklærings skjema fra eierrepresentant, gir aksjeselskapsformen langt sterkere muligheter for eierstyring – som i prinsippet ikke er mulig overfor stiftelser – som er selveiende institusjoner. Gitt formålet, risikoen og styringsbehovet ved kommunens opprettelse av Nordkalottsentret, fremstår valget av selskapsform hensiktsmessig.

I undersøkelsesperioden har Storfjord kommune vært styrt etter formannskapsmodellen, og ordfører må anses å være en sentralt folkevalgt i en slik modell. Ut fra ordlyd i delegeringsreglement som har vært gjeldende i undersøkelsesperioden, legger revisor til grunn at kommunestyret har oppnevnt ordfører som representant for kommunen i generalforsamling. Vi vurderer således at Storfjord kommune *har oppfylt* KS-anbefaling nr. 7 om å oppnevne sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet.

Til opplysningen om at styreleder også er eierrepresentant, vil revisor bemerke at medlemmer av styret ikke skal representere eier eller andre interessenter, men kun seg selv. Styremedlemmer skal ivareta selskapets interesse og eier på best mulig måte, ut fra selskapets formål og innenfor lovens rammer. Dette er fremhevet i merknader til KS-anbefaling nr. 9 om at eier bør sørge for god sammensetning og kompetanse i styret og vurdere spørsmål om habilitet i valg av styremedlemmer. All den tid styres lojalitet skal ligge hos selskapet, er det etter revisors syn ikke naturlig å betrakte styreleder som «eierrepresentant».

3.2 Styringsdokumenter

Aksjeloven § 2-2 Minstekrav til vedtektene

(1) Vedtektene skal minst angi:

1. Selskapets foretaksnavn
2. Selskapets virksomhet
3. Aksjekapitalens størrelse
4. Aksjenes pålydende (nominelle beløp)

KS-anbefaling nr. 8 Sørge for bestemmelser om innkallingsfrist til generalforsamling og representantskapsmøter

Bestemmelser om innkallingsfrist bør tas inn i vedtektene, slik at det kan tas hensyn til kommunens behov for å ha tid til å behandle aktuelle saker.

KS-anbefaling nr. 10 Vedtektsfeste bruk av valgkomité ved styreutnevnelser

Det bør fastsettes i vedtektene eller selskapsavtalen at valg av styrer i kommunalt eller fylkeskommunalt eide selskaper bør skje ved bruk av valgkomité. Det bør lages retningslinjer som regulerer komitéens arbeid.

Kommuneloven § 26-1 Eierskapsmelding

Kommuner og fylkeskommuner skal minst én gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv.

Eierskapsmeldingen skal inneholde:

- a) *Kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring*
- b) *En oversikt over selskaper, kommunale og fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i*
- c) *Kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser nevnt i bokstav b*

KS-anbefaling nr. 5: Revidere styringsdokumenter og avtaler jevnlig

Kommunestyret eller fylkestinget skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet.

Revisors funn

I sak 60/15 i møte i Storfjord formannskap den 18.06.2015 ble det truffet følgende vedtak:

1. Storfjord formannskap vedtar forslag til vedtekter for Nordkalottsentret AS.

2. Ordføreren delegeres fullmakt til å opprette stiftelsesdokument¹¹ etter at takst er gjennomført. Aksjekapital settes til 50 % av takst.
3. Formannskapet gir fullmakt til Ordfører og Hallgeir Naimak¹² til å velge styre.

Revisor har forstått det slik at punkt 2 i formannskapets vedtak omhandler takst på fast eiendom som delvis skulle benyttes som tinginnskudd ved opprettelse av aksjekapital i forbindelse med etableringen av selskapet. Dette er nærmere omtalt i kapittel 1.2 i denne rapporten.

I egenerklæringsskjema etterspurte revisor styringsdokumenter fra Storfjord kommune som styret i Nordkalottsentret AS har fått å forholde seg til, og i denne forbindelse har styreleder oppgitt og oversendt saksprotokoll fra ovennevnte formannskapsmøte den 18.06.2015, der forslag til vedtekter for selskapet ble vedtatt. Forslaget til vedtekter følger vedlagt. Verken i egenerklæringsskjema til revisor eller i etterfølgende e-post fra ordfører er det oppgitt andre styringsdokumenter. Styreleder har opplyst at kommunen, utover selskapets vedtekter, ikke har nedfelt skriftlige retningslinjer for styrets arbeid eller administrasjon/daglig ledelse i selskapet.

Revisor har ikke fått opplysninger om at selskapets vedtekter har blitt oppdatert/revidert etter nevnte formannskapsvedtak fra 2015. Vi har fått oversendt referat fra generalforsamlinger avholdt i perioden 2019-2023, men det fremgår ikke her opplysning om at vedtektene er blitt oppdatert. Per e-post til revisor har ordfører bekreftet at det er selskapsvedtektene fra 2015 som gjelder.

Revisor har undersøkt innholdet i selskapets vedtekter med tanke på om de oppfyller lovens minstekrav. I vedtektenes punkt 1 angis selskapets foretaksnavn og i punkt 3 angis selskapets virksomhet. Punkt 4 i vedtektene har overskriften «selskapets aksjekapital», men verken aksjekapitalens størrelse eller aksjenes pålydende er oppgitt.¹³ Følgende tekst fremkommer under aktuelt punkt: «Selskapets aksjekapital er kr xxx (50 % av takst) fordelt på xxx aksjer pålydende kr xx.» Av å lese punkt 2 i formannskapets vedtak forstår revisor at takst ennå ikke var gjennomført, og vi antar derfor at årsaken til at enkelte opplysningene ikke er fylt ut i oversendte selskapsvedtekter er at disse ikke var kjent på tidspunktet for formannskapets vedtak. Som nevnt ovenfor er ikke vedtektene revidert i ettertid.

Punkt 4 i selskapets vedtekter har overskriften «Ordinær generalforsamling». Det fremgår her at innkalling til generalforsamling skal sendes senest en uke før møtet skal holdes.

Vedtektene inneholder ikke bestemmelser om hvordan valg av styre i selskapet bør skje, herunder om bruk av valgkomité til å finne og foreslå egnede kandidater til styret.

I mottatte egenerklæringsskjemaer fremkommer det ikke opplysninger om at kommunen har utarbeidet eierskapsmelding som er vedtatt av kommunestyret. Ordfører har per e-post til revisor opplyst at han ikke kjenner til at kommunen har utarbeidet eierskapsmelding. Revisor har dermed ikke grunnlag for å undersøke innholdet i slik melding.

¹¹ For å stifte et aksjeselskap skal den eller de som skal tegne aksjer i selskapet (stifterne), opprette et stiftelsesdokument, jf. aksjeloven § 2-1.

¹² I 2015 var Naimak gruppenestleder for kommunestyregruppa til Storfjord Høyre, jf. [Hallgeir Naimak - Høyre \(hoyre.no\)](mailto:Hallgeir.Naimak@hoyre.no)

¹³ Aksjekapitalen skal være fordelt på én eller flere aksjer på like stort beløp som rettighetene som aksjeeier knytter seg til, jf. aksjeloven § 3-1.

Det kan for øvrig bemerkes at ordfører har opplyst at kommunen heller ikke har utarbeidet eierstrategi for virksomheten, men at ordfører til revisor har gitt uttrykk for at de vil vurdere om kommunen bør gjennomføre eierstrategisamling.

Revisors vurderinger

Selskapets vedtekter angir ikke aksjekapitalens størrelse eller aksjenes pålydende, og revisor vurderer derfor at vedtektene *ikke oppfyller* aksjelovens minstekrav, jf. § 2-2.

Selskapets vedtekter inneholder bestemmelse om innkallingsfrist til generalforsamling, og revisor vurderer derfor at vedtektene *oppfyller* KS-anbefaling nr. 8.

Det er ikke vedtektsfestet bruk av valgkomité ved styreutnevnelser, og på denne bakgrunn vurderer revisor KS-anbefaling nr. 10 som *ikke oppfylt*.

Etter det opplyste har Storfjord kommune ikke utarbeidet en eierskapsmelding som er vedtatt av kommunestyret, og revisor vurderer lovkrav om dette i kommuneloven § 26-1 som *ikke oppfylt*. Som følge av det nevnte har revisor *ikke grunnlag* for å vurdere om kommunelovens innholds krav til eierskapsmeldinger er oppfylt.

Det er formannskapet som etter fullmakt fra kommunestyret har vedtatt forslag til selskapsvedtekter, som etter det opplyste er eneste styringsdokument kommunen har utarbeidet for Nordkalottsentret AS. Ut fra ovennevnte funn legger revisor til grunn at dokumentet som ble vedtatt av formannskapet i 2015 utgjorde et uferdig forslag til vedtekter. Etter det opplyste har ikke vedtektene vært revidert siden opprettelse av selskapet. På denne bakgrunn vurderer revisor KS-anbefaling nr. 5 som *ikke oppfylt*.

3.3 Eierorganet og styringsdialog

Aksjeloven § 5-2 Aksjeeiernes møterett. Fullmektig

- (1) Aksjeeierne har rett til å møte i generalforsamlingen, enten selv eller ved fullmektig etter eget valg. Retten til å delta på generalforsamlingen kan ikke begrenses i vedtektene.
- (2) Fullmektigen skal legge frem skriftlig fullmakt. Fullmakten skal være signert og datert.

Aksjeloven § 5-5 Ordinær generalforsamling

- (1) Innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår skal selskapet holde ordinær generalforsamling
- (2) På den ordinære generalforsamlingen skal følgende saker behandles og avgjøres:
 1. godkjenning av årsregnskapet og eventuelle årsberetning, herunder utdeling av utbytte
 2. andre saker som etter loven eller vedtektene hører under generalforsamlingen

Aksjeloven § 5-10 Krav til innkallingen

- (2) Innkalling til generalforsamlingen skal være sendt senest en uke før møtet skal holdes, om ikke vedtektene setter en lengre frist
- (4) Innkallingen skal i et forslag til dagsorden bestemt angi de saker som skal behandles på generalforsamlingen. Forslag om å endre vedtektene skal gjengis i innkallingen. Styret skal utarbeide forslag til dagsorden i samsvar med det som er bestemt i loven og vedtektene.

Vedtekter for Nordkalottsentret AS

Punkt 4. Ordinær generalforsamling: Ordinær generalforsamling avholdes hvert år innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår. Innkalling til generalforsamling skal sendes senest en uke før møtet skal holdes. Innkallingen skal bestemt angi de saker som skal behandles. Forslag om å endre vedtektene skal gjengis ordrett i innkallingen. Aksjeeierne kan la seg representere på generalforsamlingen ved fullmektig med skriftlig fullmakt. På ordinær generalforsamling skal følgende saker behandles og avgjøres:

- Godkjenning av årsregnskapet og årsberetningen, herunder utdeling av utbytte
- Andre saker som etter loven eller vedtektene hører under generalforsamlingen..

KS-anbefaling nr. 6. Holde jevnlig eiermøter

KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god kunnskap om og dialog med selskapet.

KS-anbefaling nr. 4 Utarbeide en årlig eierskapsmelding eller rapport om selskapene for kommunestyret eller fylkestinget

Kommunestyret eller fylkestinget bør årlig få en rapport om tilstanden (økonomi, spesielle forhold osv.) for selskapene.

Revisors funn

På spørsmål i egenerklæringsskjema fra revisor om hvilke fullmakter som gis til eierrepresentant ved representasjon på generalforsamlinger, har styreleder opplyst at han ikke kjenner til andre fullmakter enn at ordfører «er» generalforsamlingen. Det samme har ordfører gitt uttrykk for i e-post til revisor. På spørsmål fra revisor om hvilke fullmakter eierrepresentant har, herunder ved representasjon på generalforsamlinger, har ordfører som tidligere nevnt svart per e-post at «Ordfører er generalforsamling, trenger ingen fullmakt slik jeg ser det.»

Som vist til i kapittel 3.1 ovenfor fremgår det både av nytt og tidligere delegeringsreglement for Storfjord kommune¹⁴ at kommunestyret delegerer til ordføreren å avgjøre saker som gjelder «å representere Storfjord kommune ved generalforsamlinger, årsmøter og lignende der det ikke er oppnevnt andre som har fått slik møte- og representasjonsrett og fremme forslag til styrerepresentanter fra kommunen. Ordføreren har rett til å bemyndige andre til å delta.»

Av oversendte protokoller fra generalforsamlinger i Nordkalottsentret AS¹⁵ fremgår det, som tidligere nevnt, at Storfjord kommune var representert ved ordføreren. Protokollene viser at generalforsamling ble avholdt 12.6.2019 (ordinær), 30.06.2020 (ordinær), 25.1.2021 (ekstraordinær)¹⁶, 17.06.2022 (ordinær), 21.11.22 (ekstraordinær)¹⁷ og 18.06.2023 (ordinær). Revisor har ikke fått dokumentasjon på at ordinær generalforsamling ble avholdt i 2021. Styreleder har i egenerklæringsskjema opplyst at han ikke kunne finne protokoll fra ordinær generalforsamling dette året.

Av protokoll fra ordinær generalforsamling 12.06.2019¹⁸ fremgår det at selskapets styre var representert ved styreleder. Videre at blant annet følgende punkter ble behandlet:

- Fastsettelse av resultatregnskapet og balansen for 2018
- Dekning av underskudd 2018
- Fastsettelse av godtgjørelse til styret¹⁹
- Valg av styre²⁰

Av protokoll fra generalforsamling 30.06.2020²¹ følger det at styret var representert ved både styreleder og ett styremedlem. Fastsettelse av resultatregnskap og balanse for 2019 og valg av styre var også behandlet her.

Av referat fra ordinær generalforsamling den 17.06.2022²² fremgår det at selskapets styre var representert ved styreleder. Fastsettelse av resultatregnskap og balanse for 2021, dekning av

¹⁴ Tidligere gjeldende delegeringsreglement ble vedtatt av kommunestyret den 14.12.2016. Nytt delegeringsreglement ble vedtatt i kommunestyret den 16.6.2022 (sak 36/22) og ble sist revidert 22.3.2023.

¹⁵ Referatene er fra 2019, 2021 og 2022. Styreleder har i egenerklæringsskjema til revisor opplyst at han ikke kunne finne referater fra generalforsamling i 2021.

¹⁶ I denne ekstraordinære generalforsamlingen var Storfjord kommune representert ved ordfører. Selskapets styre var ikke representert. Det fremgår at tidligere styreleder hadde valgt å fratre. Og på den bakgrunn ble nytt styre med styreleder, nestleder og styremedlem valgt. Protokoll er underskrevet av ordfører.

¹⁷ I denne ekstraordinære generalforsamlingen deltok både ordfører og styreleder. Begge har signert protokollen. Det fremgår av protokoll at nestleder og et ytterligere styremedlem hadde valgt å trekke seg. Selskapets eier tar til etterretning og aksepterer dette. Under «3. Valg av styremedlemmer» følger det at selskapets styre inntil videre kun ville bestå av styreleder.

¹⁸ Oversendt referat fra denne generalforsamlingen er signert av både ordfører og styreleder.

¹⁹ Det følger av aksjeloven § 6-10 at godtgjørelse til styremedlemmer fastsettes av generalforsamlingen.

²⁰ Det følger av aksjeloven § 6-3 at medlemmene av styret som hovedregel velges av generalforsamlingen.

²¹ Oversendt referat fra denne generalforsamlingen er ikke signert. I oversendt e-post ba styreleder, som var valgt til protokollfører, om at det ble laget til elektronisk signatur. Det står at styremedlem var bortreist, men enig i innholdet.

²² Oversendt referat fra denne generalforsamlingen er underskrevet av både ordfører og styreleder.

underskudd 2021, valg av styre og fastsettelse av godtgjørelse til styret ble behandlet. Styreleder har imidlertid egenerklæringsskjema til revisor uttalt at honorar ikke ble utbetalt i 2022 på grunn av dårlig økonomi i selskapet. Styrehonorarer for 2021- 2022 skal ifølge regnskapsfører ha blitt utbetalt i juli 2023.²³

Av referat fra ordinær generalforsamling 18.06.2023²⁴ fremgår det at selskapets styre var representert av styreleder. Fastsettelse av resultatregnskap og balanse for 2022, dekning av underskudd, valg av styre og fastsettelse av godtgjørelse til styret ble behandlet.

Godkjennelse av årsberetning er ikke behandlet og avgjort på generalforsamling, da dette ikke utarbeides for selskapet.

Innkallinger til generalforsamlinger tre siste år er etterspurt gjennom egenerklæringsskjema til styret og per e-post til ordfører, men ikke mottatt. Revisor har derfor ikke grunnlag for å undersøke tidsrommet fra den ble sendt til generalforsamling ble avholdt. Revisor har heller ikke kunnet undersøke innholdet i innkallingene.

På spørsmål i egenerklæringsskjema fra revisor om det avholdes eiermøter mellom selskapet og representanter fra kommunen, har styreleder svart at det ikke har vært andre møter enn «styremøter og husmøter med leietakere». Ut fra revisors undersøkelser legger vi til grunn at det ikke er etablert rutiner for formell rapportering fra selskapet til kommunen som eier angående driften av virksomheten. Dette har styreleder bekreftet i e-post til revisor, samtidig som han fremhevet at det imidlertid er «en kontinuerlig løpende dialog mellom styreleder og ordfører [...]» Eieroppfølging av selskapet, utover deltakelse på generalforsamling, består etter det opplyste av muntlig kommunikasjon mellom ordfører og styreleder/eierrepresentant ved behov. Styreleder fungerer også som daglig leder, og i egenerklæringsskjema for daglig leder svarer han «[m]untlig kommunikasjon med [o]rdfører ved behov» på spørsmål om hvordan oppfølging av daglig leder praktiseres. Revisor har forstått det slik at styreleder/eierrepresentant er administrativt ansatt i kommunen, og ordfører har opplyst at de har kontorer i samme etasje og at de ofte har samtaler både om styrevervet og «hvordan ting er på Nordkalottsentret». Ordfører har for øvrig opplyst at styreleder som eierrepresentant deltar på såkalte «husmøter» med leietakere dersom det skal behandles saker «som naturlig hører under kommunen som eier».

I e-post til revisor har styreleder fremhevet at ordfører har videre dialog med formannskap og kommunestyre om selskapet. Til revisor har ordfører opplyst at det imidlertid ikke er rutine for årlig rapportering til kommunestyret om tilstanden i selskapet. Det er ikke rutine for slik rapportering for noen selskap som Storfjord kommune har eierskap i. Informasjon om Nordkalottsentret AS til formannskap eller kommunestyre er kun gitt dersom ordfører i møter har fått direkte spørsmål om situasjonen i selskapet, men uten at dette er satt opp som egen sak. Det er først og fremst i formannskapet at ordfører har fått spørsmål relatert til Nordkalottsentret AS, og da særlig relatert til utfordringene som har vært knyttet til rekruttering til selskapets styre. Rekrutteringsutfordringene har ifølge ordfører ført til at selskapet over tid i praksis har vært drevet på dugnad av styreleder i samarbeid med han selv.

Revisors vurderinger

Aksjeeiers rett til å delta på generalforsamlingen er ikke begrenset i selskapsvedtektene. Revisor vurderer at ordfører er eksplisitt utnevnt som eierrepresentant i generalforsamlinger, jf. ordlyd i

²³ Dette er omtales i kapittel 1.2 i rapporten.

²⁴ Underskrevet av både ordfører og styreleder.

tidligere og nytt delegeringsreglement for Storfjord kommune, og vi legger til grunn at ordfører da ikke trenger å stille med skriftlig fullmakt for å representere kommunen i den enkelte generalforsamling. På denne bakgrunn vurderes krav i aksjeloven § 5-2 (1) og (2) som *oppfylt*.

Revisor har ikke mottatt protokoll fra ordinær generalforsamling i 2021 og har derfor *ikke grunnlag* for å vurdere om generalforsamling ble avholdt rettidig eller om lovpålagte saker ble behandlet dette året. Ut fra ovenstående funn legger revisor til grunn at ordinær generalforsamling ble avholdt rettidig i årene 2019, 2020, 2022 og 2023. Fremlagte protokoller viser videre at godkjenning av årsregnskapet ble behandlet på generalforsamlingen disse årene. Det fremgår ikke at årsberetning ble behandlet, men revisor legger til grunn at det ikke er et absolutt krav om årsberetning for små foretak. På denne bakgrunn vurderer revisor krav i aksjeloven § 5-5 (1) og (2) som *oppfylt*.

Revisor har *ikke grunnlag* for å vurdere om innkalling til generalforsamling er sendt ut rettidig eller tilfredsstillende innholdsmessige krav i henhold til aksjeloven § 5-10 (2) og (4), da vi ikke har fått oversendt nødvendig dokumentasjon.

Driften i selskapet Nordkalottsentret AS fremstår relativt ukomplisert ved at den stort sett består i utleie av lokaler, og i praksis "utgjør" ordfører generalforsamlingen i selskapet. Ut fra dette legger revisor til grunn at den uformelle kontakten mellom ordfører og styreleder er egnet til å sikre dialog mellom eier og selskap og således at KS-anbefaling nr. 6 om å avholde jevnlig eiermøter er *oppfylt*.

På bakgrunn av ovennevnte funn vurderer revisor imidlertid KS-anbefaling nr. 4 om årlig rapportering til kommunestyret om tilstanden for selskapet, som *ikke oppfylt*.

3.4 Kommunens eierskapsutøvelse overfor selskapets styre

KS-anbefaling nr. 9. Sørge for god sammensetning og kompetanse i styret

Eier bør gjennom selskapets eierorgan sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskaps formål og virksomhet. Vurder også spørsmål om habilitet i valg av styremedlemmer. (...)

KS-anbefaling nr. 11. Sørge for balansert kjønnsrepresentasjon i styrene

Eierorganet bør uavhengig av organisasjonsform tilstrebe balansert kjønnsrepresentasjon i styret. Kjønnsbalansen bør sikres både blant de faste medlemmene til styret og blant varamedlemmene.

KS-anbefaling nr. 12. Lage rutiner for å sikre nødvendig kompetanse i selskapsstyrene

Eier bør anbefale styret jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet (...)

KS-anbefaling nr. 14. Oppnevne numeriske vararepresentanter

Det anbefales at det oppnevnes varamedlemmer til styret i selskaper. Ordningen med numeriske varamedlemmer bør benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.

KS-anbefaling nr. 15. Etablere rutiner for vurdering og håndtering av habilitet

(...) Ordfører og kommunedirektør bør ikke sitte i styret i selskaper.

KS-anbefaling nr. 19. Sørge for at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften

Kommunens eller fylkeskommunens selskaper bør ha en aktiv og bevisst holdning til etiske spørsmål, gjerne fastlagt i egne etiske retningslinjer som utarbeides for og brukes aktivt i det enkelte selskap.

Revisors funn

Selskapets styreleder har opplyst at Storfjord kommune sliter med å få representanter til styret og at styret derfor i dag kun består av styreleder. Det er ikke varamedlemmer til styret i selskapet. Dette har ordfører bekreftet overfor revisor. Som nevnt ovenfor har revisor forstått det slik at styreleder er administrativt ansatt i Storfjord kommune.

Som nevnt tidligere i rapporten følger det av Storfjord kommunes delegasjonsreglement at ordfører blant annet kan fremme forslag til styrerepresentanter fra kommunen. Ordfører har per e-post til revisor opplyst at det er «ordfører som utpeker personer til de forskjellige styret». Som vi også har nevnt tidligere i rapporten, traff kommunestyret den 03.10.2018 vedtak om å gi ordfører myndighet til «å utpeke representanter /inngå styrevervavtaler fra Storfjord kommune til bedriftsstyret i kommunalt eide selskaper». Kommunestyret vedtok samtidig fem kulepunkter som skulle inngå

som «premisser i ordførerens arbeid med delegert myndighet etter pkt 1», og av første kulepunkt følger det at «Storfjord kommune gir gjennom delegasjon; fullmakt til ordfører til å foreta sonderinger omkring styreverv til kommunalt eide selskaper.» Videre følger det av femte kulepunkt at ordfører har fullmakt til å inngå styrevervavtaler etter å ha forelagt personforslag for formannskapet og at «[a]vhengig av hvordan hvert enkelt selskap er registrert i Brønnøysundregistrene (selskapsform) innsettes styrerepresentanter på ordinært vis via generalforsamling, vedtekter i selskaper og evt andre lovreguleringer for ulike selskapsformer». Revisor vil i denne forbindelse bemerke at det følger av aksjeloven § 6-3 at medlemmene av styret velges av generalforsamlingen, som også bestemmer om det skal velges varamedlemmer. Unntak gjelder hvis det er fastsatt i selskapsvedtektene at generalforsamlingens valgrett skal være begrenset. Det siste er ikke fastsatt i vedtektene for Nordkalottsentret AS, og oversendte protokoller fra avholdte generalforsamlinger viser at valg av styremedlemmer gjøres der.

Selskapets styreleder har opplyst at styremedlemmene i Nordkalottsentret AS ikke blir gitt opplæring. Ordfører har bekreftet at det ikke gjennomføres opplæring av representanter i styret, da de som blir spurt om å sitte i slike styrer har nødvendig kompetanse fra tidligere.

Av ovennevnte kommunestyrevedtak fra 2018 fremgår følgende av andre – fjerde kulepunkt:

- Ordføreren har til oppgave å samtale med selskapenes daglige ledelse og styreleder for å danne seg et bilde av hvilke kvaliteter og ferdigheter som de aktuelle selskapene har behov for i styrearbeid.
- Ordfører kan gjennom sin delegerte fullmakt også forespørre personer utenfor politisk tilhørighet til å bekle styreverv. Dette begrunnet med at det innenfor det politiske landskapet, ikke alltid lar seg velge ut kvalifiserte medlemmer til et bedriftsstyre, etter kompetansebehov bedriften måtte ha.
- Storfjord kommune må heretter rette fokus mot de profesjonsbehov selskapene har til enhver tid for å dekke styremedlemmers arbeids- og kompetanseroller.

Revisor har ikke opplysninger om at kommunen utover det ovennevnte har definerte kriterier for valg, sammensetning eller kompetanse i selskapets styre. Ordfører har til revisor opplyst at det er overlatt til ham å fastsette kriterier for valg av representanter til styret, men vi har ikke mottatt opplysninger som tilsier at slike kriterier faktisk er fastsatt.

Revisor har etterspurt hva kommunen som eier gjør for å sikre at styrets kompetanse er tilpasset selskapets formål og virksomhet. Styreleder har i denne forbindelse vist til at det har vært svært vanskelig å finne personer som er villige til å påta seg verv i selskapets styre, men at de som blir forespurt er vurdert å inneha nødvendig kompetanse til å ivareta selskapets virksomhet. Disse blir også bedt om å vurdere om de selv mener de har kompetanse nok til å ivareta rollen. Det er ikke fra kommunens side konkretisert hva slags kompetanse, erfaring og kapasitet det vurderes at styret i Nordkalottsentret AS må inneha eller hva som ligger til grunn for denne vurderingen. Revisor har ikke gjort nærmere undersøkelser knyttet til styreleders kompetanse.

Som tidligere nevnt er revisor kjent med at styreleder også er administrativt ansatt i kommunen. Når det er spørsmål om å velge ansatte i kommunen til styremedlemmer i kommunalt eide selskaper, bør kommunen vurdere hvor ofte vedkommende kan bli inhabil. Spørsmål fra revisor om hvorvidt habilitetsspørsmål blir vurdert ved valg av styremedlemmer, er ikke besvart. Ordfører har heller ikke besvart spørsmål fra revisor om det er gitt noen anbefalinger til styret for å sikre styremedlemmers habilitet. Revisor har ikke etterspurt evt. konkrete habilitetsvurderinger knyttet til valg av sittende styreleder i selskapet.

Etter kommuneloven § 21-1 gjelder reglene i aksjeloven § 21-1 om representasjon av begge kjønn i styret på tilsvarende måte for aksjeselskaper der kommuner og fylkeskommuner til sammen eier minst 2/3 av aksjene. Som tidligere opplyst eier Storfjord kommune alle aksjene i Nordkalottsentret AS. Av aksjeloven § 20-6 (1) nr. 1 følger det at dersom styret har to eller tre medlemmer, skal begge kjønn være representert. Revisor har etterspurt eventuelle grep for å tilstrebe balansert kjønnsrepresentasjon i selskapets styre. Styreleder har i denne forbindelse vist til ovennevnte rekrutteringsutfordringer og for øvrig opplyst at kjønnsbalansen har vært ivaretatt i de periodene det har vært flere i styret. Frem til september 2022 bestod styret etter det opplyste av to kvinner og én mann.

I egenerklæringsskjema har styreleder opplyst at han ikke kjenner ikke til at det gjøres evalueringer av styret. Ordfører har imidlertid til revisor opplyst at han hele tiden gjør evaluering av både dette og andre styrer, ettersom det er ordfører som utpeker personer til de forskjellige styrer. Ovenfor revisor har ordfører uttrykt at han er svært tilfreds med den jobben styreleder gjør. Spørsmål fra revisor om hvorvidt styret fra kommunens side er blitt anbefalt å vurdere egen kompetanse ut fra kommunens formål med selskapet, er ikke besvart.

Verken ordfører eller kommunedirektør sitter i selskapets styre.

Revisor har ikke mottatt opplysninger om at det er utarbeidet etiske retningslinjer for selskapet. Vi har etterspurt etiske retningslinjer og eventuelle rutiner for evaluering av disse, samt om kommunen er kjent med om evt. retningslinjer er kjent og brukes aktivt i selskapet, men disse spørsmålene er ikke blitt besvart. Styreleder har imidlertid i egenerklæringsskjema avkreftet at det er utarbeidet skriftlige retningslinjer for styrets arbeid eller administrasjon i selskapet. På spørsmål om hvilke styringsdokumenter og etiske retningslinjer administrasjonen forholder seg til, har han kun vist til selskapets vedtekter.

Revisor har stilt spørsmål ved om kommunen som eier har foretatt seg noe for at selskapet skal ha et aktivt og bevisst forhold til etiske spørsmål. Videre har vi spurt om selskapet har et bevisst forhold til etiske spørsmål. Til dette har styreleder svart at etiske spørsmål blir ivaretatt i den grad det er relevant.

Revisors vurdering

Det ligger visse begrensninger i at styret i Nordkalottsentret AS bare har ett medlem, men gjennom revisors undersøkelser har vi ikke fått indikasjoner på at styreleder mangler nødvendig kompetanse til å ivareta sitt verv. Basert på innsamlet datamateriale er det imidlertid revisors syn at vi *ikke har tilstrekkelig grunnlag* for å vurdere om kommunen som eier har sørget for god kompetanse i sittende styre, herunder at styrets kompetanse er tilpasset selskapets formål og virksomhet og således om KS-anbefaling nr. 9 er oppfylt. Revisor har opplysninger om at det skal ha vært gjort vurderinger av styremedlemmers kompetanse, men vi har ikke informasjon om hvilken kompetanse kommunen vurderer at styret må inneha eller den konkrete kompetansen til styreleder.

Revisor vurderer at eierorganet har tilstrebet balansert kjønnsrepresentasjon i styret og således *oppfylder* KS-anbefaling nr. 11. Det er opplyst om store utfordringer med rekruttering til styreverv i selskapet, som nå består kun av en mann, men at begge kjønn tidligere var representert i styret. Revisor er ikke kjent med hva kommunen som eier konkret har foretatt seg for å rekruttere flere til dagens styre og på den måten oppnå kjønnsbalanse.

Revisor har ikke mottatt opplysninger om at kommunen som eier har anbefalt styret selv jevnlig å evaluere egen kompetanse ut fra eierens formål med selskapet, og vi vurderer derfor KS-anbefaling nr. 12 som *ikke oppfylt*.

Det er ikke oppnevnt numeriske varamedlemmer til selskapets styre, og KS-anbefaling nr. 14 vurderes derfor som *ikke oppfylt*.

Da verken kommunedirektør eller ordfører sitter i selskapets styre, vurderer revisor denne delen av KS-anbefaling nr. 15 som *oppfylt*. Selskapets oppfyllelse av den del av anbefalingen som går på utarbeidelse av rutiner for å vurdere og håndtere habilitet, omtales nærmere nedenfor.

Revisor legger til grunn Storfjord kommune ikke har sørget for at selskapets styre har utarbeidet etiske retningslinjer for selskapsdriften som er gjenstand for jevnlig revisjon, og vi vurderer derfor KS-anbefaling nr. 19 som *ikke oppfylt*.

4 SELSKAPSSTYRINGEN

KS-anbefaling nr. 12. Lage rutiner for å sikre nødvendig kompetanse i selskapsstyrene

(...) *Styret bør (...) etablere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse.*

• *For å sikre utvikling av nødvendig kompetanse i styret anbefales det at styret etablerer følgende rutiner*

o Foretar en egenevaluering hvert år

o Vurderer behovet for ekstern styreopplæring. Nye styremedlemmer skal gis opplæring om ansvar, oppgaver og rollefordeling.

o Gjennomfører egne styreseminarer om roller, ansvar og oppgaver.

o Fastsetter en årlig plan, herunder møteplan, for sitt arbeid med vekt på mål, strategi og gjennomføring

o Gir en samlet redegjørelse for selskapets styring og ledelse i en årsrapport

KS-anbefaling nr. 15. Etablere rutiner for vurdering og håndtering av habilitet

Det anbefales at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter.

(...)

KS-anbefaling nr. 17. Registrere styreverv i KS styrevervregister

Alle som påtar seg styreverv og som sitter i ledelsen for kommunale eller fylkeskommunale foretak og selskaper bør registreres i KS styrevervregister (...).

Revisors funn

Selskapets styreleder har i egenerklæringsskjema opplyst at styret ikke har rutiner for å evaluere eget arbeid. Det er heller ikke etablert rutiner for å gi styremedlemmer opplæring. Det gjennomføres ikke styreseminarer og fastsettes ikke noen årlig plan, herunder møteplan, for styrets arbeid. Styreleder har opplyst at det avholdes møter etter behov. Det utarbeides heller ikke årsrapport.

Styreleder har videre opplyst at det ikke er etablert faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. I egenerklæringsskjema har styreleder avkrefte at det er tilknytninger mellom nærstående blant selskapets administrasjon, styre eller eiere.

Styreleder er ikke registrert i KS styrevervregister.

Revisors vurderinger

På bakgrunn av ovenstående funn, vurderer revisor KS-anbefaling nr. 12, 15 og 17 som *ikke oppfylt*.

5 ANDRE FORHOLD

Styreleder har i egenerklæringsskjema til revisor opplyst at det ikke foreligger vedtektsfestede begrensninger for selskapets drift og at det ikke er fattet beslutninger verken på eier- eller styrenivå av sentral betydning for selskapet. Styreleder har for øvrig opplyst at det ikke er utarbeidet instruks fra selskapets styre til daglig leder. Som tidligere opplyst har ikke selskapet daglig leder utover styreleder.

På spørsmål fra revisor i egenerklæringsskjema om hvilke typer anskaffelser (innkjøp) selskapet gjør, har styreleder svart «Ingen faste». Revisor ba styreleder utdype sitt svar, da vi hadde etterspurt typer av innkjøp selskapet gjør, og tilsendt resultatrapport tydet på at selskapet kjøper flere faste tjenester knyttet til blant annet renhold, strøm, regnskap, forsikring, leie av maskiner/inventar osv. Vi ba i denne forbindelse om en redegjørelse for hvordan selskapet foretar innkjøp av varer og tjenester. Av tilsendt resultatrapport fremgår det at selskapet har hatt driftskostnader knyttet til reparasjon og vedlikehold av bygninger, og revisor ba også om informasjon om hvordan selskapet har gått frem ved kjøp av varer og tjenester i denne forbindelse. På spørsmål i egenerklæringsskjema om hvordan selskapet forholder seg til regelverket om offentlige anskaffelser, har styreleder svart «Er et AS». Revisor ba om at dette svaret ble utdypet.

Per e-post har revisor mottatt følgende tilbakemelding fra styreleder:

«Dagens styre har videreført tidligere avtaler i forhold til strøm, forsikring, renovasjon og regnskap, da selskapet er fornøyd med disse tjenestene både i forhold til service og kostnader. På renhold så ble det inngått en avtale om redusert husleie med en leietaker mot at de utførte renhold. Dette var billigere for Nordkalottsentret enn daværende avtale med renholds selskap. Det ble foretatt en del ombygginger i forbindelse med at sist tilkomne leietaker skulle drive cafe. Og her ble lokale entreprenører og selskap kontaktet og benyttet. Styreleder tar selvkritikk på at det kanskje kunne vært bedre kontroll og byggeledelse under ombyggingen, men tviler på at det ville ført til at ombyggingen hadde blitt billigere. Noe av det som vanskeliggjorde prosessen var at det var gitt muntlige tilbakemeldinger i forhold til ombygging til leverandør av kjøkkenutstyr før nåværende styre tiltrådte. Da utstyret ble levert måtte ytterligere ombygging gjennomføres for at dette skulle passe. For øvrig så er avtaler på kopimaskin og betalingsterminal sagt opp for å redusere kostnader, da det ikke var selskapets oppgave å holde dette som en del av leieavtalene. Ellers er det svært små innkjøp Nordkalottsentret gjør, men unntak av nødvendig påkrevd vedlikehold av bygningsmassen (som f.eks. at mekanismen i inngangsdøren sluttet å fungere).»

På spørsmål fra revisor i egenerklæringsskjema om selskapet har heftelser i fast eiendom, har styreleder svart «Ikke utover bygningsmassen selskapet eier». På spørsmål om hvilke økonomiske forpliktelser (låneavtaler) selskapet har, har styreleder svart «Ansvarlig lån Storfjord kommune. 799938 kr.» Revisor har fått bekreftet at forannevnte lån er et *ansvarlig* lån ytt av Storfjord kommune til selskapet - uten sikkerhet.

Når det gjelder økonomiske forhold har selskapet ifølge styreleder ikke uoppgjorte skatte- eller merverdiavgiftskrav. Styreleder har opplyst at det ikke er satt opp budsjett for 2023, og videre at det ikke er planlagt noen investeringer dette året. Styreleder har for øvrig opplyst at selskapet ikke har bonusordninger.

Fra styreleder er det videre opplyst at det ikke er virksomhet i selskapet som medfører bruk av eksterne rådgivere.

Når det gjelder juridiske forhold, har styreleder opplyst at selskapet ikke har tvister for domstolene eller pågående konflikter med samarbeidspartnere. Det er ikke utarbeidet rutiner for håndtering av varsler og konflikthåndtering. Styret er ikke kjent med at det er begått irregulære eller straffbare forhold relatert til virksomheten.

Når det gjelder selskapets fremtidsutsikter, har styreleder som tidligere nevnt oppgitt leieavtaler som sentrale faktorer for videre drift. Styreleder har opplyst at det ikke er identifisert forhold som tilsier at driftsforutsetningene blir svekket. Videre at det ikke foreligger økonomiske forhold som tilsier en forverring av selskapets drift.

6 OPPSUMMERING OG KONKLUSJON

Revisor har i tråd med kontrollutvalgets bestilling tatt utgangspunkt i følgende problemstillinger for eierskapskontroll med henblikk på selskapet Nordkalottsentret AS:

1. *Fører Storfjord kommune kontroll med sine eierinteresser i Nordkalottsentert AS?*
2. *Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse?*

Revisors funn og vurderinger i rapportens kapittel 3 gir grunnlag for å konkludere med at Storfjord kommune *til dels* fører kontroll med sine eierinteresser i Nordkalottsentret AS. Det fremgår av funnene som presenteres i denne rapporten at Storfjord kommune – primært ved ordfører – holder løpende dialog med selskapet v/ styreleder. Revisor anser at denne dialogen nok i praksis sikrer en viss grad av oppfølging av kommunens eierskap. I vår vurdering har vi imidlertid lagt vekt på at kommunen etter det opplyste ikke har utarbeidet eierskapsmelding som inneholder styringssignaler til selskaper kommunen har eierposisjoner i, herunder Nordkalottsentret AS. Dette er brudd på lovkrav. Hva angår mer spesifikke styringsdokumenter for selskapet, består dette kun i selskapets vedtekter, som er mangelfulle og ikke har vært gjenstand for revisjon etter vedtakelsen i 2015. Kommunen har videre ikke sørget for selskapets styre har utarbeidet og jevnlig revidert etiske retningslinjer. Etter det opplyste er det ikke etablert faste rutiner for rapportering vedørende selskapet til kommunestyret, slik KS anbefaler. Kommunen har latt seg representere av sentral folkevalgt i selskapets generalforsamlinger, og det opplyses altså at det er tett og løpende dialog mellom styreleder og ordfører.

Når det gjelder utøvelsen av Storfjord kommunes eierinteresser vurdert opp mot kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse, er det revisors konklusjon at kommunens eierutøvelse *til dels* samsvarer med disse. Revisor har lagt vekt på at selskapets vedtekter ikke oppfyller aksjelovens minstekrav og heller ikke KS sin anbefaling om å vedtektsfeste bruk av valgkomité ved styreutnevnelser. Videre har vi vektlagt at Storfjord kommune ikke har eierskapsmelding som tilfredsstillende kommunelovens krav, og at selskapets vedtekter, som eneste styringsdokument, ikke er oppdatert. Revisor har også sett hen til at KS-anbefalinger til kommunen som eier ikke er fulgt, herunder om utarbeidelse av etiske retningslinjer. Det gjelder enkelte av vurderingskriteriene revisor legger til grunn i denne rapporten, at vi ikke har blitt forelagt dokumentasjon som muliggjør vurderinger av disse.

Hva angår selskapsledelsen - sett som en form for utøvelse eller realisering av kommunens eierinteresser – har revisor ikke gjort undersøkelser som er egnet til å avdekke om det er forhold ved denne som er lovstridig. Det ligger ikke innenfor rammene av en eierskapskontroll å vurdere den faglige kvaliteten i styrets arbeid. Revisor vil imidlertid bemerke at KS sine anbefalinger til selskapets styre om å utarbeide rutiner for å sikre nødvendige kompetanse i styret og for vurdering og håndtering av habilitet, ikke er fulgt. For øvrig vil revisor bemerke at selskapet fremstår som «underregulert» i den forstand at det verken foreligger eierskapsmelding med styringssignaler, årsbudsjett, styreinstruks, egne etiske retningslinjer for selskapets virksomhet eller oppdaterte selskapsvedtekter.

7 UTTALELSE TIL RAPPORTEN

I brev fra revisor sendt per e-post den 7. november 2023 ble Nordkalottsentret AS v/styreleder og Storfjord kommune v/ordfører invitert til å avgi eventuell uttalelse til revisors rapport. I e-post av 17. november opplyste ordfører at både kommunen og selskapet tar rapporten til etterretning.

I ovennevnte e-post gjorde ordfører for øvrig revisor oppmerksom på en feil i rapportens faktiske beskrivelser. Den aktuelle feilen er nå rettet opp.

8 ANBEFALINGER

På bakgrunn av våre funn og vurderinger i denne eierskapskontrollen rettet mot Nordkalottsentret AS, anbefaler vi Storfjord kommune å:

- Utarbeide eierskapsmelding i tråd med kommunelovens krav
- Utarbeide en årlig rapport om tilstanden i selskapet for kommunestyret
- Bringe selskapets vedtekter i tråd med aksjelovens minstekrav og KS sine anbefalinger
- Vurdere behovet for at selskapet etablerer egne etiske retningslinjer
- Jevnlig revidere selskapets vedtekter og evt. andre styringsdokumenter som utarbeides
- Anbefale selskapets styre jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiers formål med selskapet
- Vurdere tiltak for å styrke rekrutteringen av styremedlemmer til selskapet

9 REFERANSER

Nasjonalt regelverk

- Lov 13.6.1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven)
- Lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap mv. (regnskapsloven)
- Lov 20. november 2020 nr. 128 om revisjon og revisorer (revisorloven)
- Forskrift av 3. januar 2018 nr. 7 om terskelverdier for beslutning om å unnlate revisjon etter aksjeloven § 7-6

Nasjonale anbefalinger

- Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll, utarbeidet av KS (Kommunesektorens organisasjon), 2020

Selskapsvedtekter

- Vedtekter for Nordkalottsentret AS av 18. juni 2015

Nettsteder

- Brreg.no
- Proff.no

Om selskapet og vår forvaltningsrevisjonskompetanse

KomRev NORD IKS utfører helhetlig revisjon av kommuner og fylkeskommuner, kommunale foretak, interkommunale selskaper, offentlige stiftelser, kirkeregnskap og legater. Selskapets eiere og oppdragsgivere er Troms og Finnmark fylkeskommune og Nordland fylkeskommune, tolv kommuner i Nordland og alle kommuner i Troms og Finnmark.

Vårt hovedkontor ligger i Harstad, og vi har avdelingskontorer i Tromsø, Narvik, Finnsnes, Bodø, Sortland, Alta, Hammerfest, Lakselv, Leknes og Svolvær.

Vi har 55 medarbeidere som samlet innehar lang erfaring fra og god kunnskap om offentlig sektor og revisjon.

Selskapet er uavhengig i forhold til kommuner, stat, privat næringsliv og andre institusjoner i samfunnet.

Vårt forvaltningsrevisjonsteam består av 16 medarbeidere med høyere utdanning innen ulike fag:

- Rettsvitenskap
- Sosiologi
- Statsvitenskap
- Samfunnsøkonomi

KomRev NORD har tidligere gjennomført følgende forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller i Storfjord kommune:

2014: Barnevern

2017: Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygg

2019: Evaluering av innkjøpssamarbeidet i Nord-Troms

2019: Byggesaksbehandling

2021: Elevenes psykososiale skolemiljø

Utvalg: Kontrollutvalget i Storfjord kommune	Saksnummer: 26/2023	Møtedato: 05.12.2023	Saksbehandler: Audun Haugan
---	-------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------

RAPPORTERING FRA REVISOR - PLAN FOR REVISJON AV REGNSKAPENE FOR 2023 (REVISJONSSTRATEGI)

Innstilling til v e d t a k:

Kontrollutvalget tar redegjørelsen til orientering.

Saken gjelder:

Kontrollutvalgets plikt til å påse at kommunens regnskap blir revidert på en betryggende måte.

Vedlegg til saken:

A: Trykte vedlegg:

- Veileder vedrørende kontrollutvalgets påse-ansvar overfor regnskapsrevisor.

B: Utrykte vedlegg:

Saksutredning:

1. BAKGRUNNEN FOR SAKEN OG KONTROLLUTVALGETS ANSVAR

Kontrollutvalget skal påse at kommunens regnskaper blir «revidert på en betryggende måte», jf. kommunelovens § 23-2 bokstav a. I kontrollutvalgskonferansen § 3 (Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon) sies det bl.a. at:

Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at

- a) kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte*
- b) regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjoner og avtaler med revisor*

2. REVISORS ANSVAR OG OPPGAVER

Revisors ansvar og oppgaver er beskrevet i lovens § 24-2, hvor revisor bl.a. ansvar for å «planlegge, gjennomføre, dokumentere og rapportere sitt arbeid i samsvar med lov og forskrift og god kommunal revisjonsskikk».

Revisjonsstrategien vil være det styrende dokument for revisjonsarbeidet. Den inneholder revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger og trekker hovedlinjene for hvordan revisjonen skal gjennomføres i løpet av revisjonsåret.

Det er i loven vist til «god kommunal revisjonsskikk», som er en rettslig standard. Dette innebærer at loven selv ikke definerer innholdet i begrepet, men at det er dynamisk og tilpasses endringene i samfunnet til enhver tid.

I arbeidet med å gi standarden *god kommunal revisjonsskikk* et nærmere innhold er det utarbeidet internasjonale revisjonsstandarder (ISA-ene). Disse har noen tilleggsvurderinger som er spesifikke for utførelse av revisjon i offentlig sektor.

Etter ISA 300 – *Planlegging av revisjon av et regnskap* skal revisor utarbeide en overordnet revisjonsstrategi. Denne skal beskrive revisjonens omfang og angrepsmåte, tidspunkt og styring av oppdraget.

Utover revisjonsstrategien utarbeider revisor en mer detaljert plan for å håndtere de forskjellige forholdene som er identifisert i revisjonsstrategien. Den overordnede revisjonsstrategien og revisjonsplanen oppdateres og endres ved behov etter hvert som revisjonen utføres.

Kommunens internkontroll (egenkontroll) er sentralt ved revisors planlegging av oppdraget. I ISA 315 – *Identifisering og vurdering av risikoene for vesentlig feilinformasjon gjennom forståelse av enheten og dens omgivelser* – stilles det blant annet krav til revisor for hvordan revisor skal innhente og vurdere bevis i risikoarbeidet. ISA 315 er revidert og er gjort gjeldende fra regnskapsåret 2022.

Den reviderte standarden har tydeligere krav til at revisor må dokumentere sin forståelse av enheten, regnskapsreglene og enhetens interne kontroll. Det vil si at revisor må dokumentere forståelse av hver komponent av enhetens interne kontroll, virksomhetens størrelse og kompleksitet m.v. Hvorvidt revisor ser det som aktuelt å teste kontroller har fortsatt betydning for hvor omfattende og detaljert forståelse revisor må dokumentere.

3. REVISORS RAPPORTERING – KONTROLLUTVALGETS «PÅSE-ANSVAR» OVERFOR REGNSKAPSREVISOR

Revisors fremleggelse av sin revisjonsstrategi er et sentralt bidrag til at kontrollutvalget kan utføre sin oppgave med å påse at regnskapet blir revidert på en betryggende måte.

I veilederen for kontrollutvalgets påse-ansvar overfor regnskapsrevisor, utarbeidet av Forum for Kontroll og Tilsyn har i 2019, presenteres påse-ansvaret i tre faser. Veglederen ligger vedlagt. Å «holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet» er den ene fasen. Rapporteringen fra revisor i innværende møte gjelder planleggingsfasen. I veilederen er følgende beskrevet som gjelder denne fasen:

Orientering om planleggingsfasen

Kontrollutvalget kan be om at revisor orienterer om revisjonsplanen med revisjonsstrategi og risiko- og vesentlighetsvurderinger. Orienteringen bør være skriftlig og minst beskrive:

- a. hvordan revisor fastsetter vesentlighetsnivå og de ressurser (bemanning og kvalifikasjoner) som skal brukes i gjennomføringen av revisjonen*
- b. hvilken struktur revisor i sin revisjonstilnærming har på kommuneorganisasjonen*
- c. vesentlige regnskapsprinsipp og de viktigste områdene der revisor gjør skønnsmessige vurderinger. Revisor bør også orientere om status for sin oppfølging av fjorårets revisjon*

Revisor vil i møtet redegjøre for revisjonsstrategien. Tidligere praksis har vært at revisor presenterer strategien muntlig i møtet med en powerpointpresentasjon. Sekretariatet legger til grunn at presentasjonen gjøres tilgjengelig for kontrollutvalget/sekretariatet.

En relevant opplysning i denne saken er at KomRev NORD er medlem av Norges kommunerevisorforbund (NKRF). I regi av NKRF er det etablert en kvalitetskontrollordning som skal sikre at medlemmene reviderer i henhold til god kommunal revisjonsskikk

Tromsø, 23. november 2023

Audun Haugan
seniorrådgiver

FORUM FOR KONTROLL OG TILSYN

VEILEDER

Kontrollutvalgets påse-ansvar overfor regnskapsrevisor

Innhold

1. INNLEDNING	3
1.1. Påse-ansvaret	3
1.2. Arbeidsgruppens mandat	3
2. PÅSE-ANSVARETS LOVGRUNNLAG	4
2.1. Forarbeidene til kommuneloven	4
2.2. Påse-ansvaret i kommuneloven	4
2.3. Forskrift om kontrollutvalg og revisjon FOR-2019-06-17-904	4
3. PÅSE-ANSVARET I KONTROLLUTVALGET	5
3.1. Påse at regnskapet blir revidert på en betryggende måte	5
3.2. Holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet	6
3.3. Påse at revisjonsarbeidet foregår i samsvar med lov og forskrift, god kommunal revisjonsskikk og kontrollutvalgets avtaler med og instruksjer til revisor	7
3.4. Årshjulet i kontrollutvalget	7
4. KONTROLLUTVALGETS RAPPORTERING TIL KOMMUNESTYRET	9
5. ORDLISTE	10
SLUTTNOTER	10
VEDLEGG	11
1. Oppdragsavtalen/kontrakten	12
2. Åpenhetsrapporten	13
3. Utdrag fra kommuneloven	15
4. Forskrift om kontrollutvalg og revisjon	21
5. Krav til revisors kompetanse	26
6. Eksempel på uavhengighetserklæring	27
7. Krav til revisjonsselskapenes kontrollsystem	29
8. Evaluering av revisor - årlig eller ved behov	30
9. Engasjementsbrev	32
10. Arbeidsgruppens sammensetting	33

1. Innledning

1.1. PÅSE-ANSVARET

Kontrollutvalget har et lovpålagt ansvar for å påse at kommunens regnskap blir revidert på en betryggende måte¹.

Kontrollutvalget påse-ansvar overfor revisor innebærer mer enn «å føre tilsyn med» i det det forutsettes at man ved avvik også igangsetter og følger opp tiltak for å bringe forholdet i orden. (Knut Løken, Kontroll, 1996)

Kontrollutvalgene utøver påse-ansvaret ulikt. Det kan skyldes at vi i dag mangler et verktøy som gir en konkret og systematisk tilnærming til påse-oppgavene. Med denne veilederen håper vi å kunne gi påse-ansvaret et operativt innhold.

FKT anbefaler at

- a. kontrollutvalget inngår en årlig oppdragsavtale med revisor, som definerer omfang, leveranse og kompetanse på oppdraget (ref "Oppdragsavtalen/kontrakten" på side 12)
- b. kontrollutvalget legger inn i oppdragsavtalen at revisor skal utarbeide en åpenhetsrapport (ref. "Åpenhetsrapporten" på side 13). NKRF anbefaler at kommunale revisjonsvirksomheter skriver en åpenhetsrapport

1.2. ARBEIDSGRUPPENS MANDAT

Arbeidsgruppa skal utarbeide ein rettleiar for påsjå-ansvaret som kontrollutvalet har overfor revisor, som m.a. skildrar korleis:

- a. kontrollutvalet kan sjå til at kommunen har ei forsvarleg revisjonsordning
- b. kontrollutvalet kan sjå til at rekneskapen vert revidert på ein trygg måte ved å vurdere korleis
 - utvalet kan halde seg orientert om revisjonsarbeidet
 - utvalet kan sjå til at revisjonsarbeidet vert gjennomført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk
 - revisjonen føregår i samsvar med kontrollutvalet sine avtalar med, eller instruksar til, revisor

Rettleiaren skal vere utarbeidd som eit praktisk arbeidsverktøy som skal hjelpe kontrollutvala og sekretariata til å gjennomføre påsjå-ansvaret overfor revisor på ein god og trygg måte.

2. Påse-ansvarets lovgrunnlag

2.1. FORARBEIDENE TIL KOMMUNELOVEN²

I Prop. 46 L (2017-2018) «Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommune-loven)» drøftes behovet for sertifiseringsordning og statlig tilsyn med revisjonsordningen i kommunesektoren.

Departementet slutter seg i hovedsak til kommune-lovutvalgets vurderinger om ikke å innføre lovbestemt sertifisering av kommunale revisorer og en statlig tilsynsordning. Lovutvalget begrunnet dette med at behovet for tillit til revisor i kommunal sektor til dels bygger på andre forhold enn i privat sektor. En sentral forskjell er at feil i et kommuneregnskap ikke vil ha de samme potensielle skadevirkningene som for næringslivet (konkursforbudet).³

I proposisjonen gir departementet tydelig uttrykk for at det hviler et stort ansvar på kommunestyret og kontrollutvalget for å sikre at revisjonsordningen er forsvarlig. Det er disse organene selv som må vurdere revisors kvalifikasjoner og revisors arbeid:

«Kommunens revisjon er en viktig del av kommunens egenkontroll som kommunestyret har ansvar for. Det er en del av det kommunale selvstyret at kommunestyret og kontrollutvalget påser at kommunens revisjon er tilfredsstillende. Kommunestyret og kontrollutvalget må derfor gjøre egne vurderinger av revisors kvalifikasjoner og kvaliteten på revisors arbeid, uavhengig av om det etableres en statlig sertifiserings- eller tilsynsordning.»⁴

2.2. PÅSE-ANSVARET I KOMMUNELOVEN

Stortinget vedtok kommuneloven 7. juni 2018. Påse-ansvaret overfor revisor er omtalt i § 23-2 «Kontrollutvalgets ansvar og myndighet»:

Kontrollutvalget skal påse at

- a. kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte

- b. det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak (Ref. ”Utdrag fra kommuneloven” på side 15)

2.3. FORSKRIFT OM KONTROLLUTVALG OG REVISJON FOR-2019-06-17-904

Påse-ansvaret overfor revisor knyttet til regnskapsrevisjon er fastsatt i § 3 *Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon*:

Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at

- a. kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper og årsberetninger blir revidert på en betryggende måte
- b. regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjoner og avtaler med revisor
- c. regnskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene i kapittel 2 og 3

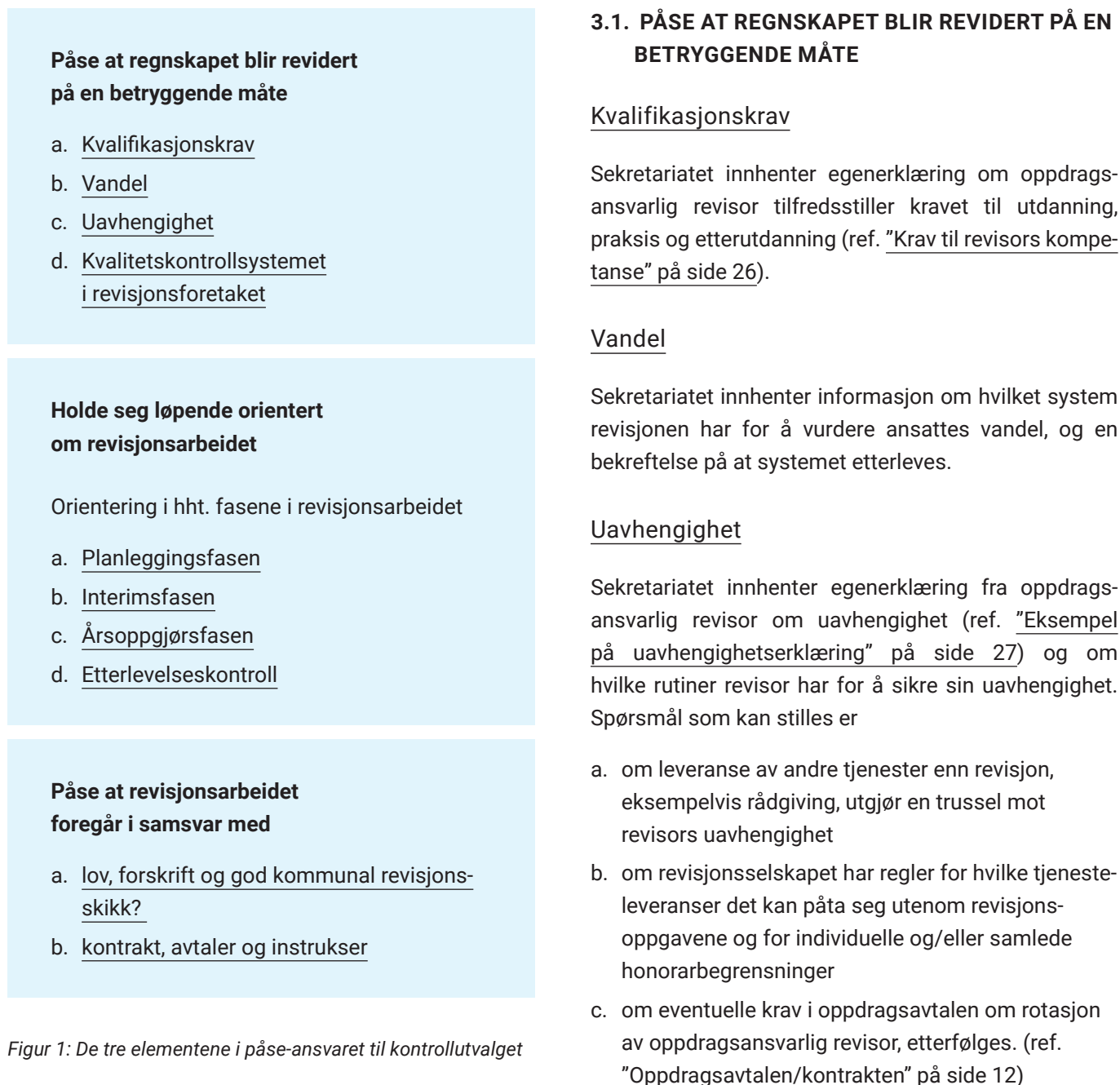
Kontrollutvalget skal uttale seg til kommunestyret eller fylkestinget om årsregnskapene og årsberetningene før formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak.

Kontrollutvalget skal påse at regnskapsrevisorens påpekinger etter kommuneloven §§ 24-7 til 24-9 blir rettet eller fulgt opp. Hvis påpekingene ikke blir rettet eller fulgt opp, skal kontrollutvalget rapportere det til kommunestyret eller fylkestinget.

(Ref. ”3. Utdrag fra kommuneloven” på side 15).

3. Påse-ansvaret i kontrollutvalget

Med utgangspunkt i forskriftens § 3 har vi valgt å dele påse-ansvaret i tre:

Figur 1: De tre elementene i påse-ansvaret til kontrollutvalget

Kvalitetskontrollsystemet i revisjonsforetaket

- a. Ekstern kvalitetskontroll
 - Sekretariatet innhenter kvalitetskontrollrapporter som er gjennomført av NKRF og DnR. Vi anbefaler å ta inn i oppdragsavtalen at revisor uoppfordret oversender kontrollrapporter når de foreligger.
 - Sekretariatet bør, ved eventuelle merknader i kontrollrapporter, innhente skriftlig redegjørelse fra revisjonsforetaket om hvilke tiltak som vil bli iverksatt. Kontrollutvalget må påse om eventuelle merknader blir lukket, for eksempel gjennom ny rapport/tilleggskontroll.
- b. Intern styringsstruktur og kvalitetskontrollsystem
 - Sekretariatet innhenter redegjørelse fra revisor som angir hovedpunktene i revisjonsforetakets styringsstruktur, organisering og gjennomføring av det interne kvalitetskontrollsystemet, ref. "Åpenhetsrapporten" på side 13 (pkt. c og d) og "Krav til revisjonsselskapenes kontrollsystem" på side 29.
 - Revisors redegjørelse bør også inneholde opplysninger om kvalitetssystemet har fanget opp feil knyttet til utførelse av revisjonen.

3.2. HOLDE SEG LØPENDE ORIENTERT OM REVISJONSARBEIDET

Orientering fra planleggingsfasen

Kontrollutvalget kan be om at revisor orienterer om revisjonsplanen med revisjonsstrategi og risiko- og vesentlighetsvurderinger. Orienteringen bør være skriftlig og minst beskrive:

- a. hvordan revisor fastsetter vesentlighetsnivå og de ressurser (bemanning og kvalifikasjoner) som skal brukes i gjennomføringen av revisjonen
- b. hvilken struktur revisor i sin revisjonstilnærming har på kommuneorganisasjonen

- c. vesentlige regnskapsprinsipp og de viktigste områdene der revisor gjør skjønnsmessige vurderinger. Revisor bør også orientere om status for sin oppfølging av fjorårets revisjon

Orientering fra interimfasen

Kontrollutvalget kan be om en skriftlig orientering som inneholder:

- a. status i forhold til revisjonsplanen
- b. beskrivelse av revisjonen av de ulike transaksjonsklassene og aktivitetene i forbindelse med disse, og hvilke systemkontroller som er utført og resultatet av disse, inkludert anbefalinger til forbedringer i internkontroll og/eller økonomiforvaltning
- c. orientering om prinsipielle regnskapsspørsmål⁵ som er observert, resultatet av vurderingene av disse, og om det foreligger uenigheter med administrasjonen
- d. revisors vurdering av mislighetsrisiko
- e. begrunnet redegjørelse for eventuelle endringer i revisjonsplanen

Orientering fra årsoppgjørphasen

Revisjonsberetning, årsoppgjørnotat og eventuelt nummererte brev. Kontrollutvalget ber om:

- a. orientering om resultatet fra revisjonsarbeidet. Revisor bør gjøre rede for: kontrollen av regnskapsposter med skjønn/estimat og resultatene av disse, og vesentlige periodiseringer
- b. revisors vurdering av kvaliteten i regnskapsprosessen/økonomiforvaltningen og av regnskaps- og rapporteringsprosessen
- c. revisors vurdering av årsregnskapet og årsberetning, jf. kommuneloven § 14-6, inkludert opplysninger og presentasjon av notene i regnskapet (ref. "Utdrag fra kommuneloven" på side 15)
- d. revisors redegjørelse for feil i regnskapet som ikke er korrigerende og begrunnelsen for at feilene ikke er rettet

Orientering om etterlevelseskontroll

Jf. KL §§ 23-2 og 24-9. Kontrollutvalget ber om:

- a. en risiko- og vesentlighetsvurdering av om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak
- b. skriftlig uttalelse til kontrollutvalget om resultatet av revisors vurdering av om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen innen 30.6 eller annet tidspunkt gitt i oppdragsavtalen

3.3. PÅSE AT REVISJONSARBEIDET FOREGÅR I SAMSVAR MED LOV OG FORSKRIFT, GOD KOMMUNAL REVISJONSSKIKK OG KONTROLLUTVALGETS AVTALER MED OG INSTRUKSER TIL REVISOR

Foregår revisjonsarbeidet i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk?
Sekretariatet innhenter:

- a. revisjonsberetningen og gjennomgår eventuelle merknader utover normal beretning
- b. administrasjonens vurdering av samspillet med revisor og følgende spørsmål kan f. eks. stilles:
 - Har revisor overholdt sine frister?
 - Har revisor og administrasjon kommunisert om revisjonsplan, revisjonsgjennomføringen og sentrale utfordringer og risikoforhold, f. eks. misligheter, korrupsjon, underslag og bevisst feilrapportering?
 - Har revisor benyttet erfarne revisjonsmedarbeidere med relevant ekspertise i forbindelse med revisjon av kommunens regnskap?
 - Har det vært vesentlig faglig uenighet på noen områder?
- c. revisors vurdering av om gjennomføringen av revisjonen har vært hensiktsmessig. Vurderingen bør inneholde:
 - revisors egenvurdering med eventuelle forbedringspunkt

- revisors vurdering av behov for justeringer i kommunens internkontroll som kan bidra til å forenkle revisjonsgjennomføringen

Foregår revisjonsarbeidet i samsvar med kontrakt, avtaler og instruksjer? Kontrollutvalget bør evaluere:

- a. om revisjonsarbeidet er gjennomført i henhold til kontrakt, oppdragsavtale og revisjonsplan. Er det eventuelle krav/forventninger som bør tas inn i avtalen ved avtalefornyelse?
- b. om revisjonsarbeidet er gjennomført i henhold eventuell åpenhetsrapport?
- c. om revisjonsarbeidet er gjennomført i henhold til eventuelle instruksjer kontrollutvalget har gitt revisor?
- d. om revisjonsgjennomføringen totalt sett virker betryggende?
- e. om revisjonshonoraret er rimelig sett i lys av kommunens størrelse, kompleksitet og risiko?

3.4. ÅRSHJULET I KONTROLLUTVALGET

Kontrollutvalget bør ha en plan for hvordan det skal påse at revisjonen utfører arbeidet. Det skaper forutsigbarhet for revisor og gir kontrollutvalgets medlemmer god oversikt over hva ansvaret for revisjonen innebærer.

Kontrollutvalgene har vanligvis minst fire møter, derfor foreslår vi et årshjul der aktiviteten er tilpasset dette antallet, men aktivitetene kan selvsagt spres over flere møter eller konsentreres om færre.

Årshjulet er lagt opp slik at det følger kalenderåret. Det kan justeres for å passe til kontrollutvalgets øvrige aktiviteter.

KONTROLLUTVALGSMØTENE		
	PÅSE-ANSVAR	KONTROLLHANDLING
MØTE 1	Betryggende revisjon	Kvalifikasjonskrav
	Betryggende revisjon	Vandel
	Betryggende revisjon	Uavhengighet
	Betryggende revisjon	Oppdragsavtale /kontrakt (ved anbud)
	Betryggende revisjon	Kvalitetskontrollsystemet
	Løpende orientert	Plan for etterlevelseskontroll som inneholder risiko og vesentlighetsvurdering
MØTE 2	Løpende orientert	Revisjonsberetning, årsoppgjørnotat
	Løpende orientert	Nummererte brev
	Løpende orientert	Andre rapporter om regnskap, økonomiforvaltning og mislighetssaker
	Løpende orientert	Åpenhetsrapport
MØTE 3	Løpende orientert	Revisjonsplan, strategi og risiko og- vesentlighetsvurdering knyttet til regnskap og økonomiforvaltning
	Løpende orientert	Rapport fra etterlevelseskontroll
MØTE 4	Løpende orientert	Oppdragsavtale (ved egenregi)
	Løpende orientert	Interimsrapport
	I tråd med lov og forskrift og god kommunal revisjonsskikk	Egenerklæring fra oppdragsansvarlig revisor
	I tråd med lov og forskrift og god kommunal revisjonsskikk	Administrasjonens vurdering av samspill
	I tråd med lov og forskrift og god kommunal revisjonsskikk	Oppdragsansvarlig revisors vurdering av hensiktsmessig revisjon
	I tråd med lov og forskrift og god kommunal revisjonsskikk	Foregår revisjonsarbeidet i samsvar med kontrakt, avtaler og instruks

Tabell 2 Årshjulet i kontrollutvalget.

4. Kontrollutvalgets rapportering til kommunestyret

Kontrollutvalget bør gi kommunestyret en tilbakemelding på hvordan påse-ansvaret er ivaretatt etter forskriftens § 3. En måte å gjøre dette på er å ta det inn i kontrollutvalgets årsmelding. Forslag til skjema til dette formålet er lagt til vedlegg 8.

Kontrollutvalget skal påse at regnskapsrevisorens påpekinger etter kommuneloven §§ 24-7 til 24-9 blir rettet eller fulgt opp. Hvis påpekingene ikke blir rettet eller fulgt opp, skal kontrollutvalget rapportere det til kommunestyret eller fylkestinget.

5. Ordliste

ISQC:

Internasjonal standard for kvalitetskontroll

ISA 220:

Kvalitetskontroll av revisjon av regnskaper

Transaksjonsklasse:

Kan f. eks være lønn, innkjøp, salg, likvid og finans, og evt. underklasser av disse

Systemkontroll:

Systemkontroll går ut på å teste om kommunens eget kontrollsystem (nøkkelkontroller), har virket på en slik måte at regnskapstallene er riktige.

Interimsrevisjon:

Den revisjonen som gjennomføres i løpet av året for å kontrollere at de interne kontrollene fungerer som forutsatt gjennom året. I interimsrevisjonen går revisor gjennom og tester rutiner, transaksjoner og rapportering innen utvalgte områder.

Årsoppgjørsfase og årsoppgjørsrevisjon:

Årsoppgjørsfasen er den fasen der revisor arbeider med årsoppgjørsrevisjon. Årsoppgjørsrevisjon er revisjons handlinger som gjennomføres for å kontrollere at det avlagte årsregnskapet ikke inneholder vesentlige feil eller mangler.

Etterlevelseskontroll:

Ny bestemmelse i lov KL §§ 23-2 og 24-9.

Regnskapsrevisor skal se etter at kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak.

Sluttnoter

- ¹ Jf. kommuneloven § 23-2a
- ² Prop. 46 L (2017-2018) «Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)»
- ³ NOU 2016:4, kap. 26.4.4.2
- ⁴ Prop. 46 L (2017-2018) kap. 25.4.4
- ⁵ Et prinsipielt regnskapsspørsmål kan f. eks være kommunens metodikk for regnskapsføring

VEILEDER

Vedlegg

1. OPPDRAGSAVTALEN/KONTRAKTEN	12
2. ÅPENHETSRAPPORTEN	13
3. UTDrag FRA KOMMUNELOVEN.....	15
Kap.14 Økonomiforvaltning	15
Kap. 23 Kontrollutvalgets virksomhet	15
Kap. 24 Revisjon	18
4. FORSKRIFT OM KONTROLLUTVALG OG REVISJON	21
Kapittel 1. Kontrollutvalgets og sekretariatets oppgaver mv.	21
Kapittel 2. Krav ved egen revisjon, valg og bytte av revisor og uttalelsesrett ved forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll	22
Kapittel 3. Krav til revisor og revisors medarbeidere.....	23
Kapittel 4. Ikrafttredelse og opphevelser.....	25
5. KRAV TIL REVISORS KOMPETANSE.....	26
Kompetansekrav.....	26
Etterutdanningskrav	26
6. EKSEMPEL PÅ UAVHENGIGHETSERKLÆRING	27
Vurdering av oppdragsansvarlig revisor sin uavhengighet i forhold til xx kommune.....	27
7. KRAV TIL REVISJONSSKAPENES KONTROLLSYSTEM	29
8. EVALUERING AV REVISOR - ÅRLIG ELLER VED BEHOV	30
9. ENGASJEMENTSBREV.....	32
10. ARBEIDSGRUPPENS SAMMENSETTING.....	33

1. Oppdragsavtalen/kontrakten

Kontrollutvalget kan ikke begrense revisors plikter etter god kommunal revisjonsskikk. Derimot kan kontrollutvalget som bestiller likevel ha forventninger og krav til leveransen.

Relevante og presise krav vil forenkle kontrollutvalgets påse-ansvar, samt på en proaktiv måte bidra til å utvikle revisjonen.

Under er det listet opp aktuelle moment som bør vurderes inntatt i en oppdragsavtale:

Aktuelle moment i en oppdragsavtale kan være (eksempler):

- a. Avklare leveranseomfanget
 - Ordinær revisjon av kommunens samlede regnskap, jf. kommuneloven § 14-6
 - Enhetsbesøk
 - Revisjonsrelaterte tjenester/attestasjoner/bekreftelser
 - Løpende rådgivning
 - Løpende møter med kontrollutvalgssekretariatet
 - Møter i kontrollutvalg
- b. Avklare arbeidsform og arbeidsdeling
 - Samhandlingsmøter med administrasjonen og kontrollutvalgssekretariat
 - Utveksling av informasjon mellom revisor og kontrollutvalgssekretariat for å spille hverandre gode
- c. Krav til revisjonsteam og deres kompetanse (eksempelvis krav om at oppdragsansvarlig revisor skal være statsautoriserte revisor)
- d. Krav og forventninger til revisjonsprosessen og tidspunktene for gjennomføring
- e. Krav til orienteringer fra revisor i de ulike fasene og kva som skal gjennomgås
- f. Tidsplan og betjening av «kommunen» som kunde
- g. Honorar
- h. Krav til åpenhetsrapporter
- i. Krav om at det skal utarbeides egenevaluering
- j. Krav til oppdragskontroll og rapportering av resultatet av disse
- k. Krav til uavhengighet og vandel
- l. Krav til at ansatte i revisjonsselskapet ikke kan ha aksjer i andre revisjonsselskaper eller i selskaper som revisjonsselskapet eier
- m. Krav om at oppdragsansvarlig revisor ikke kan tiltre i ledende stilling hos kommunen på x år
- n. Krav om rotasjon av oppdragsansvarlig revisor, f. eks hvert 7. år (slik det er for revisorer i foretak av allmenn interesse)

2. Åpenhetsrapporten

Kommunalt eide revisjonsselskaper omfattes ikke av revisorloven, og dermed heller ikke av kravet om årlig åpenhetsrapport hvor blant annet organisasjonsform og eierskap, styringsstruktur, interne kvalitetskontrollsystemer og enhetens etterutdanningspolitikk skal beskrives.

Åpenhet er imidlertid en sentral verdi i offentlig sektor. Kommunal revisjon bør derfor etter vår mening være minst like åpen i sin rapportering som private revisjonsselskaper. Kontrollutvalget bør oppfordre revisor til å utarbeide en åpenhetsrapport, slik NKRF også gjør overfor sine medlemmer.

Revisorloven § 5a-2. Åpenhetsrapport

Revisorer omfattet av § 5a-1 skal årlig avgi en rapport som minst beskriver:

- a. organisasjonsform og eierskap
- b. eventuelt samarbeid som nevnt i § 4-7 første ledd, herunder grunnlaget for samarbeidet
- c. styringsstrukturen
 - Hvordan er selskapets organer og fordelingen av arbeidsoppgaver og beslutningskompetanse mellom organene fastsatt, herunder hvordan styringen av foretaket er organisert
 - Hvordan revisjonsforetaket har organisert revisjon av kommunale foretak og andre aksjeselskaper eller lignende, og hvordan eventuelt eierskap / avtaleverket med nærliggende revisjonsforetak er organisert
- d. interne kvalitetskontrollsystemer og retningslinjer for uavhengighet sammen med en erklæring fra styret om hvordan kvalitetskontrollsystemene har fungert og at retningslinjene har blitt overholdt
- e. tidspunktet for siste periodiske kvalitetskontroll etter § 5b-2
- f. hvilke foretak eller konsern som nevnt i § 5a-1 som er blitt revidert av revisor siste regnskapsår
- g. revisjonsselskapets etterutdanningspolitikk
- h. regnskapsopplysninger som viser omfanget av revisjonsvirksomheten, herunder samlet omsetning fordelt på honorar for revisjon og andre tjenester
- i. godtgjørelser til eierne

Rapporten skal være underskrevet og gjøres tilgjengelig på revisors nettsted senest tre måneder etter regnskapsårets slutt. Finanstilsynet kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra første ledd.

Kontrollutvalget kan bygge sitt påse-ansvar på åpenhetsrapporten under forutsetning av at den faktisk gir innsikt i hvordan revisjonsselskapet sikrer kvalitet, uavhengighet og effektiv revisjon.

Når det gjelder pkt. c, *Styringsstruktur* er det viktig for kontrollutvalget å få innsikt i hvordan det kommunale revisjonsselskapet har organisert virksomheten. Det tenkes her spesielt på om revisjon av kommunale og andre aksjeselskaper eller lignende, blir revidert av selskaper som ansatte i det kommunale revisjonsselskapet har eierandeler i.

Pkt. d omfatter en beskrivelse av revisjonsselskapets interne kvalitetskontrollsystemer med fokus på:

- kvalitetssikring av oppdraget av oppdragsansvarlig revisor
 - Hvilke retningslinjer og rutiner er etablert for å sikre at revisjonsoppdraget gjennomføres i samsvar med faglige standarder, herunder hvilke systemer som er etablert for å sikre konsistent kvalitet på gjennomføringen av oppdraget, hvem som har ansvar for oppfølging og hvem som har ansvar for gjennomgåelse

- oppdragskontroll
 - Hvilke retningslinjer og rutiner er etablert for eventuell oppdragskontroll, vedrørende:
 - type, tidspunkt og omfang av oppdragskontroller
 - hvordan oppdragskontrollør utpekes
 - hva oppdragskontrollen skal omfatte
- intern overvåking av revisjonsselskapet sin interne kvalitetskontroll
 - Hvilke overvåkingsprosesser er utformet for å gi rimelig sikkerhet for at retningslinjene og rutinene knyttet til kvalitetskontrollsystemet er relevant, tilstrekkelig og fungerer effektivt
Prosessten skal omfatte:
 - løpende vurdering og evaluering av kvalitetskontrollsystemet, herunder syklisk inspeksjon av minst ett oppdrag pr oppdragsansvarlig revisor
 - ansvar for overvåkingsprosessen
 - hvem som utfører inspeksjon av oppdrag

God orientering av punktene i punkt d, som gjør at kontrollutvalget får en reell mulighet til å forstå elementene i revisjonsselskapets kvalitetskontrollsystem, vil bidra til både å heve kvaliteten i revisjonen samt være et nyttig ledd i kontrollutvalget sitt påseansvar.

3. Utdrag fra kommuneloven

KAP.14 ØKONOMIFORVALTNING

§ 14-6 Årsregnskap og bokføring

Kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide følgende årsregnskap:

- a. Regnskap for kommunekassen eller fylkeskommunekassen
- b. Regnskap for hvert kommunalt eller fylkeskommunalt foretak
- c. Regnskap for annen virksomhet som er en del av kommunen eller fylkeskommunen som rettssubjekt, og som skal ha eget regnskap i medhold av lov eller forskrift
- d. Samlet regnskap for kommunen eller fylkeskommunen som juridisk enhet

Årsregnskapene skal bestå av et driftsregnskap og et investeringsregnskap. Driftsregnskapet og investeringsregnskapet skal deles inn og stilles opp på samme måte som årsbudsjettet. Årsregnskapene skal også bestå av et balanseregnskap og noteopplysninger.

Årsregnskapene skal utarbeides i samsvar med følgende grunnleggende regnskapsprinsipper:

- a. All tilgang på og bruk av midler i året skal framgå av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet
- b. All tilgang på og bruk av midler skal regnskapsføres brutto
- c. Alle kjente utgifter og inntekter i året skal tas med i årsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke når årsregnskapet avsluttes
- d. Hvis størrelsen på et beløp er usikkert, brukes beste estimat

Årsregnskapene skal føres i samsvar med god kommunal regnskapsskikk.

Regnskapsopplysninger skal bokføres, spesifiseres, dokumenteres og oppbevares i samsvar med bokføringsloven §§ 3 til 14.

Årsregnskapene skal avlegges senest 22. februar.

Departementet kan gi forskrift om årsregnskapene, regnskapsføringen, regnskapsavslutningen og bokføringen og unntak fra denne paragrafen

KAP. 23 KONTROLLUTVALGETS VIRKSOMHET

§ 23-1 Kontrollutvalget

Kommunestyret og fylkestinget velger selv et kontrollutvalg som skal føre løpende kontroll på deres vegne.

Kommunestyret og fylkestinget velger selv en leder, en nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer til utvalget. Lederen kan ikke være medlem av samme parti eller tilhøre samme gruppe som ordføreren. Utvalget skal ha minst fem medlemmer. Minst ett medlem skal velges blant kommunestyrets eller fylkestingets medlemmer.

Utelukket fra valg er:

- a. ordfører og varaordfører
- b. medlemmer og varamedlemmer av formannskap eller fylkesutvalg
- c. medlemmer og varamedlemmer av folkevalgt organ med beslutningsmyndighet. Medlemmer og varamedlemmer av kommunestyret eller fylkestinget er likevel valgbare
- d. medlemmer av kommuneråd eller fylkesråd
- e. medlemmer og varamedlemmer av kommunestyrekomité eller fylkestingskomité
- f. ansatte i den aktuelle kommunen eller fylkeskommunen
- g. personer som har en ledende stilling, eller som er medlem eller varamedlem av styret eller bedrifts-

forsamlingen, i et selskap som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i

- h. personer som har en ledende stilling, eller som er medlem eller varamedlem av styret i et interkommunalt politisk råd eller et kommunalt oppgavefellesskap

Kommunestyret og fylkestinget kan når som helst velge medlemmer til utvalget på nytt. Hvis ett eller flere medlemmer av utvalget skal skiftes ut, skal alle medlemmene velges på nytt.

§ 23-2 Kontrollutvalgets ansvar og myndighet

Kontrollutvalget skal påse at:

- a. kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte
- b. det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak
- c. det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, og av selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i
- d. det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll)
- e. vedtak som kommunestyret eller fylkestinget treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp

Kontrollutvalgets leder har møte- og talerett i kommunestyret eller fylkestinget når utvalgets saker skal behandles. Utvalgets leder kan la ett av de andre medlemmene i utvalget utøve denne retten på sine vegne.

Kontrollutvalget kan kreve at kommunen eller fylkeskommunen legger fram enhver opplysning, redegjørelse eller dokument som utvalget finner nødvendig for å utføre sine oppgaver. Kontrollutvalget kan også foreta undersøkelser som det mener er nødvendige. Taushetsplikt er ikke til hinder for å gjennomføre kontrolltiltak etter dette leddet.

Kontrollutvalget har rett til å være til stede i lukkede møter i folkevalgte organer i kommunen eller fylkeskommunen. Kommunestyret og fylkestinget kan selv bestemme at denne retten ikke gjelder lukkede møter i kommunestyret og kommunerådet eller fylkestinget og fylkesrådet.

Departementet kan gi forskrift om kontrollutvalgets oppgaver og saksbehandling.

§ 23-3 Forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regel-etterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet og virksomheten i kommunens eller fylkeskommunens selskaper. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon.

Planen skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

§ 23-4 Eierskapskontroll

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for

hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens og fylkeskommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll.

Planen skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegerer til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

§ 23-5 Rapportering til kommunestyret eller fylkestinget

Kontrollutvalget skal rapportere resultatene av sitt arbeid til kommunestyret eller fylkestinget. I saker som skal oversendes til kommunestyret eller fylkestinget, skal kommunedirektøren gis anledning til å uttale seg før kontrollutvalget behandler saken.

§ 23-6 Innsyn og undersøkelser i selskaper o.l.

Kontrollutvalget kan kreve de opplysningene som er nødvendige for å gjennomføre sin kontroll, fra

- a. interkommunale selskaper etter IKS-loven
- b. interkommunale politiske råd
- c. kommunale oppgavefelleskap
- d. aksjeselskap der en kommune eller fylkeskommune alene eller sammen med andre kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper direkte eller indirekte eier alle aksjer

Opplysningene etter første ledd kan kreves fra virksomhetens daglige leder, styret og den valgte revisoren for selskapet.

Kontrollutvalget kan foreta undersøkelser i virksomheten hvis det er nødvendig.

Kommunestyret og fylkestinget kan fastsette regler om kontrollutvalgets kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper som er nevnt i første ledd, og om hvilke dokumenter mv. som skal sendes til kontrollutvalget.

Kontrollutvalget skal varsles om møter i generalforsamling, representantskap og tilsvarende organer og har rett til å være til stede i disse møtene.

Kontrollutvalgets innsynsrett og rett til å foreta undersøkelser etter første og andre ledd gjelder på tilsvarende måte overfor andre virksomheter som utfører oppgaver på vegne av kommunen eller fylkeskommunen. Innsynet og undersøkelsene skal imidlertid bare omfatte det som er nødvendig for å undersøke om kontrakten blir oppfylt.

§ 23-7 Sekretariatet

Kommunestyret og fylkestinget skal sørge for at kontrollutvalget får sekretariatsbistand som tilfredsstiller utvalgets behov.

Sekretariatet skal påse at de sakene som behandles av kontrollutvalget, er forsvarlig utredet, og at utvalgets vedtak blir iverksatt.

Sekretariatet skal være uavhengig av kommunens eller fylkeskommunens administrasjon og av den eller dem som utfører revisjon for kommunen eller fylkeskommunen.

Sekretariatsfunksjonen kan ikke legges til

- a. ansatte i kommunen eller fylkeskommunen som har andre arbeidsoppgaver enn å være sekretær for kontrollutvalget
- b. den som utfører revisjon for den aktuelle kommunen eller fylkeskommunen
- c. medlemmer av kontrollutvalget, kommunestyret eller fylkestinget i den aktuelle kommunen eller fylkeskommunen

Den som utfører sekretariatsoppgaver for kontrollutvalget, er direkte underordnet kontrollutvalget og skal følge de retningslinjer og pålegg som utvalget gir.

Kommunestyret og fylkestinget velger selv sekretariat for kontrollutvalget etter innstilling fra kontrollutvalget.

KAP. 24 REVISJON

§ 24-1 Valg av revisor

Kommunestyret og fylkestinget avgjør selv om kommunen eller fylkeskommunen skal ansette egne revisorer, delta i et interkommunalt samarbeid om revisjon eller inngå avtale med en annen revisor.

Kommunestyret og fylkestinget velger selv revisor.

Vedtak etter første og andre ledd treffes etter innstilling fra kontrollutvalget.

Representantskapet i interkommunalt politisk råd og i kommunalt oppgavefellesskap velger regnskapsrevisor hvis ikke noe annet er fastsatt i samarbeidsavtalen.

§ 24-2 Revisors ansvar og myndighet

Revisor skal utføre regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og annen kontroll som er bestemt i lov eller i medhold av lov.

Revisor skal planlegge, gjennomføre, dokumentere og rapportere sitt arbeid i samsvar med lov og forskrift og god kommunal revisjonsskikk.

Revisor skal rapportere om sitt arbeid og resultatene av sin revisjon til kontrollutvalget.

Revisor kan kreve at kommunen eller fylkeskommunen legger fram alle opplysninger, redegjørelser eller dokumenter som han eller hun finner nødvendige for å utføre sine oppgaver. Revisor kan også foreta undersøkelser som han eller hun mener er nødvendige. Taushetsplikt er ikke til hinder for å gjennomføre kontrolltiltak etter dette leddet.

Revisor har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 e.

Departementet kan gi forskrift om revisors plikter og kvalifikasjoner, skifte av revisor og begrensninger i revisors taushetsplikt.

§ 24-3 Revisors møterett, opplysningsplikt mv.

Oppdragsansvarlig revisor eller hans eller hennes stedfortreder har møte- og talerett i kontrollutvalgets møter. Revisoren har rett til å få uttalelsene sine protokollert. Møteretten gjelder likevel ikke når en sak som angår en revisors tilsetningsforhold behandles.

Oppdragsansvarlig revisor eller hans eller hennes stedfortreder har møteplikt i kommunestyrets eller fylkestingets møter når kommunestyret eller fylkestinget skal behandle saker som er knyttet til revisors oppdrag.

Oppdragsansvarlig revisor eller hans eller hennes stedfortreder har møterett i kommunestyret eller fylkestinget.

Oppdragsansvarlig revisor skal gi opplysninger om kommunen eller fylkeskommunen som han eller hun har fått kjennskap til under revisjonen, hvis et medlem av kommunestyret, fylkestinget eller kontrollutvalget krever det.

Hvis revisor utenfor et møte blir bedt om å gi informasjon til et medlem av kommunestyret, fylkestinget eller kontrollutvalget, kan revisor kreve å få gi sitt svar i et møte.

§ 24-4 Revisors uavhengighet ogandel

Revisor skal være uavhengig og ha godandel.

Departementet kan gi forskrift om krav til revisors uavhengighet ogandel.

§ 24-5 Regnskapsrevisjonens innhold

Revisor skal vurdere om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov og forskrift.

Revisor skal vurdere om registreringen og dokumentasjonen av regnskapsopplysninger er i samsvar med lov og forskrift.

Revisor skal vurdere om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever. Revisor skal vurdere om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet. Revisor skal se etter om årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet og om vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene.

Revisor skal gjennom revisjonen bidra til å forebygge og avdekke misligheter og feil.

§ 24-6 Revisors plikter ved utførelsen av regnskapsrevisjon

Revisor skal se etter om den økonomiske internkontrollen er ordnet på en betryggende måte.

Revisor skal vurdere risikoen for at årsregnskapet ikke gir riktig informasjon som følge av misligheter og feil, og innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger lov- eller forskriftsbrudd som er av vesentlig betydning for årsregnskapet.

Revisor skal vurdere risikoen for brudd på kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene, og innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om årsregnskapet inneholder vesentlige avvik fra disse premissene.

§ 24-7 Skriftlige påpekninger fra regnskapsrevisor

Revisor skal gi skriftlige meldinger om

- a. vesentlige feil som kan føre til at årsregnskapet ikke gir riktig informasjon
- b. vesentlige mangler ved registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger
- c. vesentlige mangler ved den økonomiske internkontrollen
- d. manglende eller mangelfull redegjørelse i årsberetningen for vesentlige budsjettavvik
- e. enhver mislighet

- f. hvorfor han eller hun ikke har skrevet under på oppgaver som kommunen eller fylkeskommunen skal sende til offentlige myndigheter, og som revisor etter lov eller forskrift skal bekrefte
- g. hvorfor han eller hun sier fra seg revisjonsoppdraget

Meldinger som nevnt i første ledd skal sendes i nummerte brev til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren.

Hvis revisor avdekker eller på annen måte blir kjent med misligheter, skal han eller hun straks melde fra om det etter første ledd bokstav e. Når saksforholdet er nærmere klarlagt, skal revisor sende et nytt brev til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren.

Revisor skal årlig gi en skriftlig oppsummering til kontrollutvalget om forhold som er tatt opp etter første ledd, men som ikke er rettet opp eller som ikke er tilstrekkelig fulgt opp.

§ 24-8 Revisjonsberetning

Regnskapsrevisor skal avgi en revisjonsberetning til kommunestyret eller fylkestinget senest 15. april. Det skal sendes kopi til kontrollutvalget, til formannskapet eller fylkesutvalget og til kommunedirektøren. Revisjonsberetningen skal avgis selv om årsregnskapet eller årsberetningen ikke foreligger eller er ufullstendig.

I revisjonsberetningen skal revisor uttale seg om følgende:

- a. Om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov og forskrift
- b. Om registreringen og dokumentasjonen av regnskapsopplysninger er i samsvar med lov og forskrift
- c. Om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever
- d. Om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet
- e. Om det er avdekket forhold som gir grunn til

å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik

Hvis revisor i revisjonsberetningen konkluderer med forbehold, konkluderer negativt eller ikke har tilstrekkelig grunnlag for å konkludere, skal årsaken beskrives. Hvis revisor mener at årsregnskapet eller årsberetningen ikke bør vedtas slik de foreligger, skal dette angis særskilt.

Revisjonsberetningen skal også omfatte andre forhold som revisor mener det er nødvendig å opplyse om i henhold til god kommunal revisjonsskikk.

§ 24-9 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomi- forvaltningen

Regnskapsrevisor skal se etter om kommunens eller fylkeskommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak.

Revisor skal basere oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget. Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen.

Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av kontrollen.

§ 24-10 Innsyn og undersøkelser i selskaper o.l.

Bestemmelsene om innsyn og undersøkelser i selskaper o.l. i § 23-6 gjelder på tilsvarende måte for kommunens eller fylkeskommunens revisor.

4. Forskrift om kontrollutvalg og revisjon

Fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet 17. juni 2019 med hjemmel i kommuneloven §§ 23-2, 24-2 og 24-4.

KAPITTEL 1. KONTROLLUTVALGETS OG SEKRETARIATETS OPPGAVER MV.

§ 1 Rammer for kontrollutvalgets myndighet

Kontrollutvalget kan ikke overprøve politiske prioriteringer som er foretatt av kommunens eller fylkeskommunens folkevalgte organer eller andre kommunale organer.

§ 2 Kontrollutvalgets rolle i fastsettelsen av budsjettet for kontrollarbeidet

Kontrollutvalget skal utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen eller fylkeskommunen. Forslaget skal følge innstillingen til årsbudsjettet etter kommuneloven § 14- 3 tredje ledd til kommunestyret eller fylkestinget.

§ 3 Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at

- a. kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte
- b. regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjer og avtaler med revisor
- c. regnskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene i kapittel 2 og 3

Kontrollutvalget skal uttale seg til kommunestyret eller fylkestinget om årsregnskapene og årsberetningene før formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak.

Kontrollutvalget skal påse at regnskapsrevisorens påpekinger etter kommuneloven

§§ 24-7 til 24-9 blir rettet eller fulgt opp. Hvis påpekningene ikke blir rettet eller fulgt opp, skal kontrollutvalget rapportere det til kommunestyret eller fylkestinget.

§ 4 Kontrollutvalgets rapportering om forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller

Kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om gjennomførte forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller og resultatet av dem.

§ 5 Kontrollutvalgets oppfølging av kommunestyrets eller fylkestingets vedtak om revisjoner og eierskapskontroller

Kontrollutvalget skal påse at kommunestyrets eller fylkestingets vedtak om regnskapsrevisjoner, forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller blir fulgt opp og skal rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om vedtaket er fulgt opp.

§ 6 Innkallinger til møte i kontrollutvalget

Innkallinger til møte i kontrollutvalget skal sendes til utvalgets medlemmer, ordfører eller fylkesordfører og kommunens eller fylkeskommunens oppdragsansvarlige revisorer.

§ 7 Sekretariatets oppgaver

Sekretariatet skal forberede sakene for kontrollutvalget og skal påse at de sakene som behandles av kontrollutvalget, er forsvarlig utredet. Sekretariatet skal også påse at kontrollutvalgets vedtak blir iverksatt.

KAPITTEL 2. KRAV VED EGEN REVISJON, VALG OG BYTTE AV REVISOR OG UTTALELSESRETT VED FORVALTNINGSREVISJON OG EIERSKAPSKONTROLL

§ 8 Ansettelse, suspensjon, oppsigelse og avskjedigelse av revisor

Når kommunen eller fylkeskommunen har egen revisjon, er det kommunestyret eller fylkestinget selv som ansetter, suspenderer, sier opp og avskjediger revisjonens leder.

Kontrollutvalget innstiller i slike saker. Revisjonens leder ansetter, suspenderer, sier opp og avskjediger revisjonens øvrige ansatte.

§ 9 Revisjonsplikt, valg av regnskapsrevisor og kvalifikasjonskrav

Plikten til å utføre regnskapsrevisjon gjelder for alle kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper etter kommuneloven § 14-6 første ledd.

Kommunestyret og fylkestinget velger hvem som skal være regnskapsrevisor for hver av kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper og årsberetninger.

Den oppdragsansvarlige for regnskapsrevisjon etter kommuneloven skal ha en bachelor- eller mastergrad i regnskap og revisjon i samsvar med Finanstilsynets krav til registrert og statsautorisert revisor gitt med hjemmel i revisorloven, og i tillegg ha tre års praksis fra regnskapsrevisjon. En person som var oppdragsansvarlig revisor i en kommune eller fylkeskommune 1. juli 2004, kan likevel fortsette som oppdragsansvarlig i den samme kommunen eller fylkeskommunen, selv om personen ikke oppfyller kravet i første punktum.

Representantskapet skal velge regnskapsrevisor når et interkommunalt politisk råd eller et kommunalt oppgavefelleskap etter kommuneloven § 14-8 første ledd utarbeider eget årsregnskap og egen årsberetning, og det ikke er fastsatt noe annet i samarbeidsavtalen.

§ 10 Utpeking av oppdragsansvarlig regnskapsrevisor, oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor og oppdragsansvarlig revisor for eierskapskontroll

Det skal utpekes en oppdragsansvarlig revisor for hvert regnskapsrevisjonsoppdrag, hvert forvaltningsrevisjonsoppdrag og hvert oppdrag om eierskapskontroll.

§ 11 Krav ved bytte av regnskapsrevisor

Før en revisor tar på seg ansvaret for regnskapsrevisjon etter kommuneloven, skal revisoren be om en uttalelse fra den reviderte virksomhetens forrige revisor om det foreligger forhold som tilsier at en ny revisor ikke bør ta på seg oppdraget. Den forrige revisoren skal uten ugrunnet opphold opplyse skriftlig til den nye revisoren om begrunnelsen for sin fratreden.

Hvis en revisor sier fra seg et oppdrag og fraråder en annen revisor å ta på seg oppdraget, skal revisor dokumentere begrunnelsen for å fratre og for rådet. Også den nye revisoren skal dokumentere sin begrunnelse for å ta på seg oppdraget i strid med den forrige revisorens råd.

Hvis det kan ha betydning for den framtidige revisjonen, skal den forrige regnskapsrevisoren uten hinder av taushetsplikten gi opplysninger og dokumentasjon om revisjonsoppdraget til den nye revisoren.

§ 12 Regnskapsrevisors rett til å si fra seg et oppdrag

Når en kommune eller fylkeskommune deltar i et interkommunalt revisjonssamarbeid, eller har inngått avtale med en annen regnskapsrevisor, har regnskapsrevisoren rett til å si fra seg oppdraget hvis

- a. revisoren har avdekket og påpekt vesentlige brudd på lov eller forskrift som den reviderte virksomheten er underlagt, og virksomheten ikke iverksetter tiltak som er nødvendige for å rette opp forholdene
- b. revisoren ikke gis mulighet til å oppfylle sine plikter etter lov eller forskrift

c. det foreligger andre særlige grunner

Revisor skal gi kontrollutvalget og den revisjonspliktige rimelig forhåndsvarsel før vedkommende sier fra seg oppdraget som revisor.

§ 13 Overføring av revisjonsoppdrag ved sammenslutning eller omorganisering av revisors virksomhet

Hvis flere revisjonsselskaper slår seg sammen, viderefører det nye selskapet de revisjonsoppdragene som selskapene hadde før sammenslutningen. Det samme gjelder ved selskapsrettslig omorganisering av et revisjonsselskap, og når en personlig drevet revisjonsvirksomhet tas opp i et revisjonsselskap.

Overføring av revisjonsoppdrag etter første ledd begrenser ikke oppdragsgiverens adgang til å bytte revisor.

Et selskap eller en person som nevnt i første ledd skal uten ugrunnet opphold gi skriftlig melding til oppdragsgiveren om sammenslutning, omorganisering eller optak.

§ 14 Uttalelserett ved forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Revisor skal sende et utkast til forvaltningsrevisjonsrapport til uttalelse til kommunedirektøren, kommunerådet eller fylkesrådet.

Revisor skal sende et utkast til forvaltningsrevisjonsrapport til uttalelse til det kommunale eller det fylkeskommunale foretaket, aksjeselskapet eller interkommunale selskapet som er gjenstand for forvaltningsrevisjon.

Revisor skal sende et utkast til rapport om eierskapskontroll til uttalelse til selskapet som er omfattet av eierskapskontrollen og til den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierfunksjon.

Uttalelsen skal i sin helhet fremgå av rapporten.

§ 15 Krav til revisjonskriterier

Revisor skal etablere revisjonskriterier for det enkelte revisjonsprosjektet.

KAPITTEL 3. KRAV TIL REVISOR OG REVISORS MEDARBEIDERE

§ 16 Krav til revisors uavhengighet

Revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisorens uavhengighet og objektivitet.

Ansettelse som revisor i kommunen eller fylkeskommunen eller i en interkommunal samarbeidsordning medfører ikke i seg selv at revisoren mangler nødvendig uavhengighet og objektivitet.

§ 17 Grenser for revisors tilknytning til den reviderte virksomheten

Revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis revisoren eller revisorens nærstående har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.

Nærstående etter første ledd er

- a. revisorens ektefelle eller samboer og deres søsken
- b. revisorens slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og deres ektefeller eller samboere
- c. revisorens søsken og deres ektefeller eller samboere
- d. slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje til revisorens ektefelle eller samboer

§ 18 Grenser for hvilke stillinger, verv og tjenester som revisor kan ha

Revisor kan ikke

- a. ha andre stillinger i kommunen eller fylkeskommunen
- b. ha andre stillinger i en virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av
- c. være medlem av styrende organer i en virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av. Dette gjelder ikke hvis virksomheten utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap, samvirkeforetak eller aksjeselskap
- d. delta i eller ha funksjoner i en annen virksomhet, hvis det kan føre til at revisorens interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen eller fylkeskommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisoren
- e. utføre rådgivningstjenester eller andre tjenester for kommunen eller fylkeskommunen, hvis dette er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet
- f. yte tjenester som hører inn under den reviderte virksomhetens egne ledelses- og kontrolloppgaver
- g. opptre som fullmektig for den reviderte virksomheten, unntatt ved bistand i skattesaker etter domstolsloven § 218

§ 19 Krav til egenvurdering av uavhengighet

Den som utfører revisjon eller annen kontroll for en kommune eller fylkeskommune, skal løpende vurdere sin uavhengighet.

Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.

En skriftlig egenvurdering om revisjonens uavhengighet skal følge alle tilbud om revisjon.

§ 20 Unntak fra taushetsplikten for revisor og revisors medarbeidere

Revisors taushetsplikt etter kommuneloven § 24-2 femte ledd gjelder også for revisors medarbeidere.

Hvis det i forbindelse med et revisjonsoppdrag eller annen kontroll framkommer forhold som gir grunn til mistanke om at det er begått en straffbar handling, kan revisor og revisors medarbeidere underrette politiet uten hinder av taushetsplikten. Hvis det er åpnet etterforskning i en straffesak, kan revisor og revisors medarbeidere uten hinder av taushetsplikten avgi forklaring og framlegge dokumentasjon til politiet om revisjonsoppdrag eller annen kontroll.

Hvis det er nødvendig for at skatteetaten skal kunne utføre sine kontrollopgaver, kan revisor og revisors medarbeidere uten hinder av taushetsplikten gi opplysninger til skatteetaten om en persons forbindelse med kommunen eller fylkeskommunen.

Taushetsplikten er ikke til hinder for at kontrollører som er engasjert av bransjeorganisasjoner, kan kontrollere hvordan revisjonen er utført.

§ 21 Krav til dokumentasjon av revisors virksomhet

Revisor skal dokumentere hvordan revisjonen er gjennomført og resultatet av revisjonen. Dokumentasjonen skal kunne underbygge og gi grunnlag for å etterprøve revisors konklusjoner. Forhold som tilsier at det kan foreligge misligheter eller feil, skal dokumenteres særskilt med angivelse av hva revisor har foretatt seg.

Ved rådgivning og andre tjenester for den reviderte virksomheten skal revisor dokumentere oppdragets art, omfang og en eventuell anbefaling.

Revisor skal oppbevare dokumentasjonen på en ordnet og betryggende måte i minst 10 år.

KAPITTEL 4. IKRAFTTREDELSE OG OPPHEVELSER

§ 22 Ikrafttredelse og opphevelse av andre forskrifter

Forskriften trer i kraft fra og med det konstituerende møtet i det enkelte kommunestyret og fylkestinget ved oppstart av valgperioden 2019–2023.

Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 15. juni 2004 nr. 905 om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner og forskrift 15. juni 2004 nr. 904 om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv.

5. Krav til revisors kompetanse

KOMPETANSEKRAV

Den oppdragsansvarlige for revisjon av årsregnskap og årsberetning etter kommuneloven, skal ha en bachelor eller mastergrad i regnskap og revisjon i samsvar med finanstilsynets krav til registrert og statsautorisert revisor gitt med hjemmel i revisorloven, og i tillegg har tre års praksis fra regnskapsrevisjon.

ETTERUTDANNINGSKRAV

Formålet med etterutdanning er at en som ansvarlig revisor skal være tilstrekkelig faglig oppdatert. Etterutdanningskravet er også å se på som et minimumskrav. Revisorene er således selv pålagt å vurdere om det er behov for mer etterutdanning, eksempelvis for å ha nødvendig kunnskap til å kunne revidere den aktuelle kunden.

I offentlig sektor er det et etablert foreningsbasert etterutdanningskrav stilt av NKRF. Det krever selvsagt at man er medlem av NKRF for å bli underlagt disse kravene:

Innenfor en 3-års periode er oppdragsansvarlige revisorer forpliktet til å gjennomføre nødvendig etter- og videreutdanning innenfor relevante fagområder med til sammen 105 kurstimer. De øvrige ansatte (jf. pkt. 1) er forpliktet til å gjennomføre etter- og videreutdanning med til sammen 63 timer innenfor en 3-års periode (ref. regler for obligatorisk etter- og videreutdanning for personlige medlemmer av Norges Kommunerevisorforbund, <https://www.nkrf.no/vedtekter-og-reglement/obligatorisk-etter-og-videreutdanning>).

Det er ikke samme krav til øvrige ansatte i private som reviderer kommuner og som ikke er medlem i NKRF.

6. Eksempel på uavhengighetserklæring

VURDERING AV OPPDRAGSANSVARLIG REVISOR SIN UAVHENGIGHET I FORHOLD TIL XX KOMMUNE

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon av 17. juni 2019, § 19, skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og elles ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.

Krav til uavhengighet og objektivitet gjelder også for revisor sine medarbeidere (jf. § 24-4 i kommune-loven, LOV-2018-06-22-83), men det er kun oppdragsansvarlige revisorer som plikter å legge fram en skriftlig vurdering for kontrollutvalget.

Forskrift om kontrollutvalg og revisjon (kap. 3) stiller krav til revisor sin uavhengighet. Kravene er nærmere beskrevet nedenfor.

§ 16 Krav til revisors uavhengighet

Revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisorens uavhengighet og objektivitet.

§ 17 Grenser for revisors tilknytning til den reviderte virksomheten

Revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis revisoren eller revisorens nærstående har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.

Nærstående etter første ledd er

- a. revisorens ektefelle eller samboer og deres søsken
- b. revisorens slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og deres ektefeller eller samboere

- c. revisorens søsken og deres ektefeller eller samboere
- d. slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje til revisorens ektefelle eller samboer

§ 18 Grenser for hvilke stillinger, verv og tjenester som revisor kan ha

Revisor kan ikke:

- a. ha andre stillinger i kommunen eller fylkeskommunen
- b. ha andre stillinger i en virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av
- c. være medlem av styrende organer i en virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av. Dette gjelder ikke hvis virksomheten utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap, samvirkeforetak eller aksjeselskap
- d. delta i eller ha funksjoner i en annen virksomhet, hvis det kan føre til at revisorens interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen eller fylkeskommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisoren
- e. utføre rådgivningstjenester eller andre tjenester for kommunen eller fylkeskommunen, hvis dette er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet
- f. yte tjenester som hører inn under den reviderte virksomhetens egne ledelses- og kontrolloppgaver
- g. opptre som fullmektig for den reviderte virksomheten, unntatt ved bistand i skattesaker etter domstolsloven § 218

REVISOR SIN EGENVURDERING AV PUNKTENE OVENFOR:

§ 16 Andre særegne forhold	Undertegnede kjenner ikke til særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til min uavhengighet og objektivitet overfor xx kommune
§ 17 Nærstående	Undertegnede eller nærstående til undertegnede har ikke tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller til virksomhetens ansatte eller tillitsmenn som vil svekke min uavhengighet og objektivitet
§ 18, Pkt. a: Ansettelsesforhold	Undertegnet er ikke ansatt i andre stillinger i xx kommune
§ 18, Pkt. b: Stilling i virksomhet der kommunen deltar i eller er eier av	Undertegnede har ikke tilsettingsforhold i virksomhet som xx kommune deltar i eller er eier av
§ 18, Pkt. c: Medlem i styrende organ	Undertegnet er ikke medlem av styrende organ i virksomhet som xx kommune deltar i eller er eier av
§ 18, Pkt. d: Delta eller inneha funksjoner i annen virksomhet, som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	Undertegnede deltar ikke i, eller har funksjoner i annen virksomhet, som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit
§ 18, Pkt. e: Rådgjevings-tjenester eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisor sin uavhengighet og objektivitet	<p>Undertegnede bekrefter at det for tiden ikke ytes rådgivingstjenester eller andre tjenester overfor xx kommune som er egnet til å svekke min uavhengighet eller objektivitet overfor xx kommune.</p> <p>Undertegnede bekrefter at:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. leveranse av andre tjenester enn revisjon, eksempelvis rådgiving, ikke utgjør en trussel mot min uavhengighet b. revisjonsselskapet har regler for hvilke tjenesteleveranser det kan påta seg utenom revisjonsoppgavene og for individuelle og/eller samlede honorarbegrensninger
§ 18 Pkt. f: Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver	Undertegnede bekrefter at det for tiden ikke ytes tjenester overfor xx kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver
§ 18 Pkt. g: Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	Undertegnede bekrefter at hverken revisor eller revisjonsselskapet for tiden opptre som fullmektig for xx kommune
Rotasjon	Undertegnede bekrefter at krav i oppdragsavtalen om rotasjon av oppdragsansvarlig revisor, etterfølges

7. Krav til revisjonsselskapenes kontrollsystem

Risikoen for at revisjonsoppdrag ikke gjennomføres i samsvar med kravene i lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk, kan være vesentlig. ISA 220 Kvalitetskontroll av revisjon av regnskaper, samt av ISQC, som er den bransjefastsatte internasjonale standarden for kvalitetskontroll, omhandler en rekke risikoreduserende tiltak som et revisjonsselskap må iverksette.

ISA 220 pkt. 2

Revisjonsfirmaet er ansvarlig for systemer, retningslinjer og rutiner for kvalitetskontroll. I henhold til ISQC 1 er firmaet forpliktet til å etablere og vedlikeholde et kvalitetskontrollsystem som gir firmaet betryggende sikkerhet for at: (a) Firmaet og personalet etterlever profesjonsstandarder og gjeldende regulatoriske og juridiske krav; og (b) Revisjonsberetningene som avgis av firmaet eller oppdragsansvarlige revisorer er hensiktsmessige ut fra omstendighetene.

ISA-en forutsetter at firmaet er underlagt ISQC 1 eller nasjonale krav som er minst like strenge.

ISQC 1 Elementer i et kvalitetskontrollsystem

Pkt.16

Revisjonsfirmaet skal etablere og vedlikeholde et kvalitetskontrollsystem som omfatter retningslinjer og rutiner for hvert av de følgende elementene

- a. Lederansvar for kvalitetssikring i revisjonsfirmaet
- b. Relevante etiske krav
- c. Aksept og fortsettelse av klientforhold og enkeltoppdrag
- d. Menneskelige ressurser
- e. Gjennomføring av oppdrag
- f. Overvåking

Pkt. 17

Revisjonsfirmaet skal dokumentere sine retningslinjer og rutiner og kommunisere dem til revisjonsfirmaets personale. (Jf. punkt A2–A3)

8. Evaluering av revisor - årlig eller ved behov

MOMENTER FOR VURDERING	KOMMENTAR
<p>PÅSE AT REGNSKAPET BLIR REVIDERT PÅ EN BETRYGGENDE MÅTE</p>	
<p>Kvalifikasjonskrav: Er kravet til utdanning og etterutdanning tilfredsstillt?</p>	
<p>Vandel: Har revisjonen et system for å vurdere ansattes vandel, og etterlevs systemet?</p>	
<p>Uavhengighet:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Har kontrollutvalget mottatt egenerklæring om uavhengighet fra oppdragsansvarlig revisor? b. Har revisor gode rutiner for å sikre uavhengighet? c. Roterer oppdragsansvaret mellom revisorene i selskapet? 	
<p>Kvalitetskontroll:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Har revisjonsselskapet et kvalitetskontrollsystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC1)? b. Er kontrollutvalget informert om resultatet av eventuelle eksterne kvalitetskontroller? 	
<p>HOLDE SEG LØPENDE ORIENTERT OM REVISJONSARBEIDET</p>	
<p>Orientering fra planleggingsfasen:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Har kontrollutvalget fått orientering om revisjonsplanen og risiko- og vesentlighetsvurdering for etterlevelseskontroll? b. Har revisor orientert om hvordan vesentlighetsgrenser er vurdert? 	
<p>Orientering fra interimfasen:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Har revisor utført de planlagte revisjonshandlingene? Hvis ikke, er avvikene fra planen begrunnet? b. Er det utført revisjon på transaksjonsklasser i samsvar med planen? c. Har revisor vurdert mislighetsrisiko? 	

MOMENTER FOR VURDERING	KOMMENTAR
<p>Orientering fra årsoppgjørphasen:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Har revisor orientert tilfredsstillende om regnskaps- og rapporteringsprosessen? b. Er revisors vurdering av årsregnskapet med noter, tilfredsstillende? c. Har revisor vurdert opplysningene i årsmeldingen opp mot årsregnskapet? <p>Orientering fra etterlevelseskontroll:</p> <p>Har kontrollutvalget fått skriftlig rapport om resultatene etter etterlevelseskontroll?</p>	
<p>PÅSE AT REVISJONSARBEIDET FOREGÅR I SAMSVAR MED LOV OG FORSKRIFT, GOD KOMMUNAL REVISJONSSKIKK OG KONTROLLUTVALGETS AVTALER MED, ELLER INSTRUKSER TIL REVISOR</p>	
<p>Foregår revisjonsarbeidet i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Har kontrollutvalget fått egenerklæring om at revisjonsarbeidet har foregått i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk? b. Hvordan vurderer administrasjonen samarbeidet med revisor? c. Har revisor vurdert hensiktsmessigheten med gjennomføringen av revisjonen? <p>Foregår revisjonsarbeidet i samsvar med kontrollutvalgets avtaler med, eller instruks til revisor?</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Er revisjonsoppdraget gjennomført i samsvar med oppdragsavtalen? b. Har revisor fulgt kontrakt/avtale/revisjonsplan/instruks? c. Er revisjonsarbeidet gjennomført i henhold til åpenhetsrapport? d. Vurderer kontrollutvalget gjennomføringen av årets revisjon som betryggende? e. Er revisjonshonoraret rimelig, sett i lys av virksomhetens størrelse, kompleksitet og risiko? f. Hva er årsaken til eventuelle vesentlige endringer i honoraret? Er disse kommunisert til kontrollutvalget? 	

9. Engasjementsbrev

I revisjonsoppdrag er revisor pålagt å inngå engasjementsbrev med klienten, det vil si med kommunen. (ref. internasjonal standard for revisjon, ISA 210). Under framgår hvilke elementer et slikt engasjementsbrev skal inneholde.

For kontrollutvalget er det lite å hente ved å ta utgangspunkt i engasjementsbrevet som grunnlag for å gjennomføre et påse-ansvar. Som bestiller (kunde) kan kontrollutvalget imidlertid ha forventninger og krav til revisor. Slike forventninger og krav bør tas inn i en årlig oppdragsavtale. Oppdragsavtale evt. kontrakt, går foran engasjementsbrev.

Hovedhensikten med engasjementsbrevet er orientering fra revisor om ledelsens ansvar for avleggelsen av årsregnskapet samt orientere om målet med revisjonen og dens begrensninger. Revisor skal stile engasjementsbrevet til den som i organisasjonen er ansvarlig for overordnet styring og kontroll. FKT anbefaler at revisor sender engasjementsbrev til kontrollutvalget med kopi til rådmann. Dette er i samsvar med anbefaling fra NKRF.

ISA 210 Inngåelse av avtale om vilkårene for revisjonsoppdrag (utdrag)

- a. Denne internasjonale revisjonsstandard (ISA-en) omhandler revisors oppgaver med og plikter til å avtale vilkårene for revisjonsoppdraget med ledelsen og, der det er relevant, dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll. Dette innebærer å fastsette at visse forhåndsbetingelser for revisjonen, hvis ansvar ligger hos ledelsen og, der det er relevant, dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll, er til stede.
- b. Revisor skal bli enig om vilkårene for revisjonsoppdraget med ledelsen eller dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll, der det er relevant. (Jf. punkt A22) .
- c. Under hensyn til punkt d skal de avtalte vilkårene

for revisjonsoppdraget nedfelles i et engasjementsbrev eller annen egnet form for skriftlig avtale, og skal omfatte: (Jf. punkt A22–A26)

- Målet med og omfanget av revisjonen av regnskapet
 - Revisors oppgaver og plikter
 - Ledelsens ansvar
 - Identifisering av det gjeldende rammeverket for finansiell rapportering for utarbeidelsen av regnskapet
 - Henvisning til den forventede formen på og innholdet i eventuelle uttalelser som skal avgis av revisor, og (Jf. punkt A23a)
 - En erklæring om at det kan foreligge omstendigheter hvor en uttalelse kan avvike fra forventet form og innhold.
- d. Dersom lov eller forskrift inneholder tilstrekkelig detaljerte krav til vilkårene for revisjonsoppdraget som det henvises til i punkt c, er det ikke nødvendig at revisor nedfeller dem i en skriftlig avtale, med unntak av det faktum at slik lov eller forskrift finner anvendelse og at ledelsen erkjenner og forstår sitt ansvar som angitt i punkt 6(b). (Jf. punkt A23, A27–A28) .

10. Arbeidsgruppens sammensetting

Styremedlem

Einar Ulla (leder)

Styremedlem

Dag Robertsen

Kontrollsjef

Tor Harald Hustad

Møre og Romsdal fylkeskommune

Daglig leder

Torbjørn Berglann

Konsek Trøndelag IKS

Kontrollutvalgsmedlem

Bente Tangen

Porsgrunn kommune

fratrådte våren 2018

Generalsekretær

Anne-Karin Femanger Pettersen

tiltrådte arbeidsgruppen våren 2018

www.fkt.no

Utvalg: Kontrollutvalget i Storfjord kommune	Saksnummer: 27/2023	Møtedato: 05.12.2023	Saksbehandler: Audun Haugan
---	-------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------

RAPPORTERING FRA REVISOR – FORENKLET ETTERLEVELSESKONTROLL FOR 2023 – RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING

Innstilling til vedtak:

Kontrollutvalget tar revisors rapportering til orientering.

Saken gjelder:

Lovpålagt kontroll av etterlevelse av regelverk og vedtak ved kommunens økonomiforvaltning.

Saksutredning:

1. Bakgrunn for saken

Regnskapsrevisor har som hovedoppgave å gjennomføre en finansiell revisjon. Finansiell revisjon vil – grovt sagt – si å kontrollere at kommunens årsregnskap ikke inneholder vesentlige feil. Under finansiell revisjon vil regnskapsrevisor hovedsakelig rette revisjonen mot de delene av økonomiforvaltningen som har betydning for årsregnskapet.

Forenklet etterlevelseskontroll skal være en kontroll av økonomiforvaltningen i forlengelsen av den finansielle revisjonen og skal som utgangspunkt rette seg mot de delene av økonomiforvaltningen som revisor ikke har gjennomgått ved sin finansielle revisjon.

Formålet med kontrollen er å bidra til å forebygge og avdekke alvorlige feil og mangler i den sentrale økonomiforvaltningen i kommunen. Dette vil styrke grunnlaget for at kontrollutvalget kan ivareta sitt ansvar for å føre kontroll med at økonomiforvaltningen i kommunen foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak, jf. bestemmelsen i kommunelovens § 23-2, første ledd, bokstav b.

Bestemmelsen om forenklet etterlevelseskontroll har blitt nedfelt i kommunelovens § 24-9 som sier:

«Regnskapsrevisor skal se etter om kommunens eller fylkeskommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak.

Revisor skal basere oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget. Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen.

Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av kontrollen.»

Som det fremgår av bestemmelsen innebærer oppgaven at revisor skal se etter om kommunens økonomiforvaltning «i hovedsak» foregår i samsvar med lover og forskrifter og vedtak.

Kontrollen skal basere seg på en «risiko- og vesentlighetsvurdering». I dette ligger det en vurdering opp mot de sentrale områdene innenfor kommunens økonomiforvaltning, og kontrollen må rettes mot områder der risikoen for vesentlige feil og mangler er størst. Hvilke kontrollhandlinger som skal utføres og hvor langt kontrollhandlingene skal gå for å avdekke eventuell manglende etterlevelse, må bygge på risiko- og vesentlighetsvurderingen og det som ellers vil følge av god kommunal revisjonsskikk. Det er utarbeidet en standard «God kommunal revisjonsskikk RSK 301 for forenklet etterlevelsesk kontroll med økonomiforvaltningen» som ble gjort gjeldende fra årsregnskapet 2020.

Begrepet «vesentlig betydning for økonomiforvaltningen» er omtalt i RSK 301. I standarden er vesentlighet definert ut fra to forhold:

- Kvantitativ vesentlighet; beløpsstørrelse relatert til kommunen eller enkeltinnbyggere eller en gruppe innbyggere
- Kvalitativ vesentlighet; manglende etterlevelse av bestemmelser og vedtak som ikke nødvendigvis har vesentlig beløpsmessig betydning. Slike mangler kan likevel ha vesentlig betydning for økonomiforvaltningen på grunn av f.eks. potensielt omdømmetap og samsfunnsmessig aktualitet.

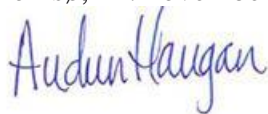
I samsvar med kontrollutvalget generelle påse-ansvar, er det i kommuneloven § 24-9 bestemt at revisor skal legge fram sin risiko- og vesentlighetsvurdering for kontrollutvalget.

2. Rapportering fra revisor

I inneværende møte vil revisor orientere om risiko- og vesentlighetsvurderingen tilknyttet kontrollen av kommunens økonomiforvaltning for 2023, jf. ovenfor.

Sekretariatet legger til grunn at det gis en kort presentasjon, og at denne presentasjonen gjøres tilgjengelig for kontrollutvalget/sekretariatet.

Tromsø, 24. november 2023

Audun Haugan
seniorrådgiver

Utvalg: Kontrollutvalget i Storfjord kommune	Saksnummer: 28/2023	Møtedato: 05.12.2023	Saksbehandler: Audun Haugan
---	-------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------

KONTROLLUTVALGETS MØTEPLAN FOR 2024

Innstilling til vedtak:

Saken fremmes med åpen innstilling.

Saken gjelder:

Vedlegg til saken:

A: Trykte vedlegg:

B: Utrykte vedlegg:

Saksutredning:

Kontrollutvalget har i 2023 hatt fire møter og på følgende møtedatoer:

- 23.01.2023
- 22.05.2023
- 19.09.2023
- 05.12.2023

Kontrollutvalget drøfter og fastsetter møteplanen for 2024, som bør koordineres mot kommunestyre og formannskap, i alle fall for regnskapsmøtet i mai. Sekretariatet kan ikke se at det p.t. foreligger noen plan eller forslag for møtene i kommunestyret og formannskap for 2024, men møtene legges omtrent til samme datoer. Årets plan kan derfor gi vegledning.

Møteplan 2023												
Utvalg	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des
Administrasjonsutvalget						07					20	
Arbeidsmiljøutvalget		16				08					16	
Formannskapet		23		27		07				18	23	
Kommunestyret			22			15			06	12. 25		14
Kontrollutvalget	23				22				18			05

Tromsø, den 24. november 2023

Audun Haugan
seniorrådgiver

Utvalg: Kontrollutvalget i Storfjord kommune	Saksnummer: 29/2023	Møtedato: 05.12.2023	Saksbehandler: Audun Haugan
---	-------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------

REFERATSAKER

Innstilling til vedtak:

Saken tas til orientering.

Saken gjelder:

Orienteringer.

Vedlegg til saken:

A: Trykte vedlegg:

B: Referanse:

Saksutredning:

Referater:

- A. HENVENDELSE OM MEDLEMSSKAP I FORUM FOR KONTROLL OG TILSYN
- Brev fra FKT
- B. KONTROLLUTVALGSKONFERANSEN 2024
– Utskrift av nettside

Tromsø, den 24. november 2023

Audun Haugan
seniorrådgiver

Kommuner og fylkeskommuner

Attn.: leder av kontrollutvalget

1. november 2023

Invitasjon til medlemskap i Forum for kontroll og tilsyn (FKT)

Vel overstått konstituering og valg av nytt kontrollutvalg.

Stortinget har gitt kommunestyret det øverste ansvaret for å kontrollere kommunens virksomhet. Som kommunestyrets utøvende organ, har kontrollutvalget en sentral rolle ved å legge føringer på hvor kontrollen kan settes inn. Det kan være undersøkelser av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og om vedtak iverksettes, for å nevne noe.

For at kontrollutvalget skal være i stand til å fylle funksjonen sin, må medlemmene ha tilstrekkelig kunnskap om kontrollutvalgets rolle og oppgaver.

FKT KAN TILBY

- En organisasjon som har som primæroppgave å styrke kontrollutvalgets uavhengige rolle som bestiller av revisjonsoppdrag på kommunestyrets vegne.
- En uavhengig og synlig organisasjon som kanaliser medlemmenes interesser til sentrale myndigheter. Dette gjør vi ved å bidra med kompetanse og påvirkning.

- Kompetansepåfyll gjennom fagkonferanse i forbindelse med årsmøtet. Vi tilbyr et eget tilbud til kontrollutvalgsledere gjennom «Kontrollutvalgslederskolen» og vi setter opp webinarer på ulike tema når det er aktuelt. For kontrollutvalgssekretariatene har vi en årlig samling.

På alle våre arrangement gir vi medlemsrabatter.

[Våre konferanser og fagsamlinger i 2024.](#)

- Veiledere som er rettet særskilt til kontrollutvalget: «Håndtering av henvendelser til kontrollutvalget», «Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap og årsberetning» og «Kontrollutvalgets påseansvar overfor revisor». Vi utvikler nye veiledere løpende og medlemmene får bidra ved å delta i arbeidsgrupper og inviteres til å gi hørings svar.

[Våre veiledere.](#)

KONTROLLUTVALGET MÅ LØFTES FRAM

Det viktig at kontrollutvalgene gis muligheten til å være direkte representert i en organisasjon som har som mål å ivareta utvalgets rolle og funksjon i det kommunale egenkontrollsystemet. [Styret i FKT](#) er derfor sammensatt med lik fordeling av folkevalgte representanter og ansatte i sekretariat.

FKT har i dag 195 kommuner og 7 fylkeskommuner som medlemmer. I tillegg er det 22 kontrollutvalgssekretariat som er medlemmer. Disse dekker mer enn 250 kommuner/fylkeskommuner. Det eksisterer pr. i dag ingen andre organisasjoner som organiserer kommunale kontrollutvalg.

[Våre medlemmer](#)

Vi har registrert at deres kommune ikke er medlem og håper dere vil bli med på laget. Vi henvender oss til kontrollutvalget fordi vårt medlemstilbud først og fremst en hjelp og støtte for dere.

Med alt vi gjør ønsker FKT å oppnå en bedre kommunal egenkontroll som kan gi økt tillit til kommunen. Med et medlemskap i FKT står kommunen sterkere i arbeidet med å få til en godt fungerende egenkontroll.

INNMELDING

Innmelding skjer på bakgrunn av et vedtak i kontrollutvalget. Kontrollutvalgsleder kan be sekretariatet forberede en sak om medlemskap.

Innmelding i FKT kan gjøres ved å sende e-post til fkt@fkt.no eller via hjemmesiden: www.fkt.no/bli-medlem. Her finnes også en oversikt over våre kontingentsatser.

Kopi:

- Ordfører
- Politisk sekretariat

Med vennlig hilsen

Anne-Karin Femanger Pettersen

Forum for kontroll og tilsyn

Kurs

Nytt

KU

k&r

NKRFs Kontrollutvalgskonferanse 2024

[Tilbake til kursoversikten](#)

Nøkkelfinfo

Fra/til	31.1—1.2
Påmeldingsfrist	14.12
Pris	Kr 8 450 eks. mva. med overnatting (inkl. frokost og middag) (ikke-medl.: kr 8 950 eks. mva.) Kr 6 525 eks. mva. uten overnatting (ikke-medl.: kr 7 025 eks. mva.) Kr 1 322 eks. mva. for overnatting (inkl. frokost) fra 30. til 31. januar 2024
Sted	Clarion Hotel & Congress Oslo Airport, Gardermoen
Varighet	31.1.: 10.00 - 17.00 1.2.: 09.00 - 13.00

Vi har gleden av å invitere til NKRFs 20. Kontrollutvalgskonferanse 31. januar - 1. februar 2024 og som vanlig i The Qube på Gardermoen.

Fra den første konferansen i 2005 med ca. 300 deltakere har dette årlige arrangementet vokst betydelig og etablert seg som det viktigste og største treffpunktet for kontrollutvalgene i kommunal sektor. Deltakerrekorden er fra 2020 med ca. 800 deltakere.

Målgruppe

Ledere og medlemmer av kontrollutvalg, kontrollutvalgssekretærer,

revisorer, ordførere, kommunedirektører og ellers alle med interesse for kontroll, revisjon og tilsyn i kommunal sektor.

Program

Onsdag 31. januar 2024

09.00: Registrering

10.00: Velkommen

- Konferansier Håkon Haugsbø og daglig leder Rune Tokle, NKRF

10.10: Åpning

- Statssekretær Ole Gustav Narud, Kommunal- og distriktsdepartementet

10.30: Pause

10.50: Derfor er habilitet så viktig

- Geir Lippestad, advokat Lippestadadvokatene
- Kristin Clemet, daglig leder i Civita

11.50: Pause

12.10: Kontrollutvalgsleder i fire år – slik gjorde jeg det

- Bård Hoksrud, tidligere leder av kontrollutvalget i Bamble

12.25: Kontrollutvalgsleder de neste fire år - slik skal jeg gjøre det

- Hedda Foss Five, nyvalgt leder av kontrollutvalget i Skien

12.40: Viktigheten av kontrollutvalget sett fra KS' side

- Martin Skramstad, seniorrådgiver i KS

12.50: Samtale

13.10: Lunsj

14.10: Forvaltningsrevisjon av bærekraft i kommunene

- Øyvind Nordbrønd Grøndahl, avdelingsleder for forvaltningsrevisjon i Romerike revisjon IKS

14.55: Pause

15.15: Slik var personopplysningssikkerheten i kommunene

- Kristine Stenbro, fagdirektør i Datatilsynet
- Camilla Nervik, seksjonssjef i Datatilsynet

16.00: Pause

16.20: Tillit er demokratiets lim

- Annonseres senere

17.00: Slutt for dagen

Torsdag 1. februar 2024

09.00: Hvordan kan kommunene bidra til vår nasjonale sikkerhet?

- Yvonne Wold, ordfører i Rauma kommune
- Annonseres senere

09.45: Pause

10.05: Ekstremværet Hans – var det bare en forsmak? Hva må kommunene forberede seg på?

- Frode Longva, assisterende direktør i CICERO Senter for klimaforskning
- Torild Fagerbakk, avdelingsdirektør, avdeling for samferdsel, plan og miljø i KS

11.00: Pause

11.20: Menneskerettigheter i kommunene

- Vidar Strømme, fagdirektør i Norges institusjon for menneskerettigheter
- Eivind Digranes, rådgiver Norges institusjon for menneskerettigheter

12.05: Pause

12.25: Kontrollutvalgets betydning for ivaretagelse av demokratiet

- Jan Erik Røsvik, politisk redaktør i Sunnmørsposten

13.00: Lunsj

Minikurs – valgfrie tilbud parallelt med hovedprogrammet [OBS krever særskilt påmelding - begrenset antall plasser]

Målgruppe: Nye ledere og medlemmer av kontrollutvalget

Onsdag 31. januar 2024 kl. 14.10 – 17.00:

A. Kontrollutvalgets formål, rolle og oppgaver, herunder kort om regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

- Bjørn Bråthen, seniorrådgiver i NKRF
- Knut Erik Lie, seniorrådgiver i NKRF
- Ellen Lange, seniorrådgiver i NKRF

Torsdag 1. februar 2024 kl. 10.05 – 11.00:

B. Lederrollen i kontrollutvalget

- Ragnhild Aashaug, seniorrådgiver i Konsek Trøndelag AS og nestleder i NKRF, tidligere ordfører i Tolga
- Bjørn Tømmerdal, daglig leder i Sunnmøre Kontrollutvalsekretariat IKS, tidligere ordfører i Ålesund

Torsdag 1. februar 2024 kl. 11.20 – 13.00:

C. Forstå det kommunale regnskapet

- Inger Anne Ankersen, daglig leder i Viken kommunerevisjon IKS og medlem av styret i Foreningen for god kommunal regnskapsskikk
- Knut Tanem, oppdragsansvarlig revisor i Revisjon Midt-Norge SA, medlem av NKRFs revisjons- og regnskapskomite og medlem av Fagkomiteen i Foreningen for god kommunal regnskapsskikk

Det tas forbehold om endringer i programmet. (sist oppdatert: 22. november 2023).

Etterutdanning:

- 11 timer iht. NKRFs krav til etterutdanning

Påmeldingsskjema

Selskap/enhet

Fakturaadresse

Postnummer

Poststed

Ressursnr.

e.l. (som

ref. på

faktura)

Er medlem i NKRF

Epost,
kopimottaker

Deltakere

Legg til deltaker

Send skjema

NKRF – kontroll og revisjon i kommunene, Haakon VII's gate 9, Postboks 1417 Vika, 0115 Oslo,
Telefon: 23 23 97 00, Epost: post@nkrf.no

Personvernerklæring | Tilgjengelighetserklæring | © NKRF 2023

Utvalg: Kontrollutvalget i Storfjord kommune	Saksnummer: 30/2023	Møtedato: 05.12.2023	Saksbehandler: Audun Haugan
---	-------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------

DRØFTINGSSAKER (EVENTUELT)

Innstilling til vedtak:

Saken fremmes med åpen innstilling.

Saken gjelder:

Eventuelle andre saker enn ført på sakslisten.

Vedlegg til saken:

A: Trykte vedlegg:

B: Utrykte vedlegg:

Saksutredning:

Ved behov tas eventuelle tema eller spørsmål opp og drøftes i møtet. Kontrollutvalget avgjør om eventuelle innspill skal følges opp.

Tromsø, den 24. november 2023

Audun Haugan
seniorrådgiver